

Ministerul Educației

Manual
pentru clasa
a IV-a

CORINT
LOGISTIC

Maria-Liana Lăcătuș
Carmen-Rodica Burcea-Iancu

**EDUCAȚIE
CIVICĂ**

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.
Acest manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară
aprobată prin OM nr. 5003/02.12.2014.

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Ministerul Educației

Manual
pentru clasa
a IV-a

Maria-Liana Lăcătuș
Carmen-Rodica Burcea-Iancu

CORINT
LOGISTIC

**EDUCAȚIE
CIVICĂ**

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin ordinul de ministru nr.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2021–2022.

Inspectoratul școlar

Școala / Colegiul / Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

*Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Date despre autoare:

Maria-Liana Lăcătuș este profesor cu experiență de 42 de ani în învățământ, dintre care 30 de ani în învățământul preuniversitar. Este conferențiar dr. la Academia de Studii Economice București, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, și titulara catedrei de didactica specializării pentru discipline de educație socială, în general, și educație civică și economică, în particular, asigurând în această calitate formarea inițială și continuă a profesorilor de educație socială și economică. De asemenea, este autor de manuale de: educație civică, pentru clasele a III-a și a IV-a; educație socială, pentru clasele a VII-a și a VIII-a; drepturile omului și ale copilului, pentru licee bilingve de limba engleză și economie. A conceput numeroase îndrumare și ghiduri metodice pentru profesori și este dezvoltator de curriculum, formator și coordonator de programe de formare pentru profesori din învățământul primar, gimnazial și liceal.

Carmen-Rodica Burcea-Iancu este profesor cu experiență de 46 de ani în învățământ, dintre care 38 de ani în învățământul primar și gimnazial. Este profesor gradul I, specializarea limbă engleză și limbă română la Colegiul Național „Ana Aslan” din Timișoara, unde predă comunicare în limba engleză pentru asistenți medicali generaliști și farmaciști (English for Special Purposes – ESP).

De 14 ani este coordonator al programelor de educație economică în învățământul primar la nivelul județelor Timiș, Caraș-Severin și Arad și director al Centrului Român de Educație Economică (CREE). A participat la proiectul „Descoperind Diversitatea”, coordonat de Consiliul Britanic Suedia, Ministerul Educației Suedia și Comisia Națională Suedeză pentru UNESCO, cu scopul de a educa tinerii în spiritul toleranței, respectării diversității și respingerii atitudinilor extremiste, xenofobe, intolerante sau rasiste.

Referenți:

Conf. univ. dr. **Camelia Stăiculescu**, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Academia de Studii Economice din București

Prof. gr. I **Luiza Milea-Dobrică**, Școala gimnazială nr. 186 „Elena Văcărescu”, București

Prof. **Zamfira Cristina Câmpean**, Inspector școlar pentru învățământul primar și alternative educaționale, Inspectoratul Școlar Județean Sălaj

Prof. **Mindru Elena**, Inspector școlar pentru învățământ primar, Inspectoratul Școlar Județean Harghita

Prof. **Banciu Mihai Sebastian**, Inspector școlar pentru învățământ primar și alternative educaționale, Inspectoratul Școlar Județean Harghita

Redactare: **Carmen Dobre**

Tehnoredactare computerizată: **Cristina Gvinda**

Design copertă: **Dan Mihalache**

Ilustrații: **Emanuel Pavel**

Surse foto copertă și interior: **Shutterstock**

Varianta digitală: **MyKooloo**

Descrierea CIP se găsește la Biblioteca Națională a României

Pentru comenzi și informații, contactați:

GRUPUL EDITORIAL CORINT

Departamentul de Vânzări

Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, București,
cod poștal 010517. Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20

Depozit

Str. Gării nr. 11, Mogoșoaia, jud. Ilfov

Tel.: 0758.053.416

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazin virtual: www.edituracorint.ro

Cuvânt înainte

Draga noastră elevă,
Dragul nostru elev,

- În clasa a IV-a, la educație civică vei învăța despre locurile de apartenență și despre raporturile (relațiile) noastre cu ceilalți oameni.
- Te vei înțelege pe tine în calitate de membru al unei comunități locale, de cetățean al țării noastre și de cetățean european.
- Te vei implica în proiecte pentru ca localitatea ta să fie mai prietenoasă cu copiii sau vei călători cu gândul prin locuri minunate din țară și din Europa și vei descoperi realizări memorabile ale oamenilor care au trăit sau trăiesc în acele locuri.
- Vei învăța ce este binele și răul, altruismul și egoismul, cinstea și necinstea, respectul și lipsa de respect, responsabilitatea și solidaritatea. Vei învăța importanța normelor morale și cum trebuie să te porți în familie, la școală sau la locul de joacă.
- Vei învăța care îți sunt drepturile și cum îți le poți exercita.
- Vei afla informații noi, dar vei avea și ocazia de a-ți reaminti lucrurile cele mai importante pe care le-ai învățat deja, în clasa a III-a.
- Prietenii tăi din manualul de educație civică vor fi George și Maria, doi elevi din clasa a IV-a, la fel ca tine.

Cu bucurie că putem acum să ne adresăm ție,
Noi, autoarele acestui manual

Cuprins

Competențe	5	UNITATEA 3 Norme și comportamente	
Ghid de utilizare	6	morale	55
Recapitulare	8	15. Normele morale	56
Evaluare inițială	11	16. Comportamentul în familie	58
UNITATEA 1 Locuri de apartenență	13	17. Comportamentul în școală	60
1. Localitatea mea	14	18. Comportamentul în grupuri	62
2. Copiii și localitatea lor	16	19. Comportamentul acasă	
3. Tradițiile locale	18	și în locuri publice	64
4. Țara noastră	20	20. Cooperarea	66
5. Însemnele țării	22	21. Competiția	68
6. Dragostea de țară	24	22. Despre ajutor și voluntariat	70
Proiect - Călător în țara mea	26	23. Toleranța	72
7. România, membră a Uniunii Europene	28	24. Probleme la școală și pe stradă	74
8. Însemnele Uniunii Europene	30	25. Să ne comportăm mai bine	76
Proiect - Călător în Europa	32	Proiect - Respectul față de înaintași	78
Recapitulare	34	Recapitulare	80
Evaluare	36	Evaluare	82
UNITATEA 2 Valori morale	37	UNITATEA 4 Drepturile universale	
9. Bine, rău	38	ale copilului	83
10. Altruism, egoism	40	26. Drepturile copilului	
11. Cinste și necinste	42	și respectarea lor	84
12. Respect și lipsă de respect	44	27. Protejarea copiilor	
13. Responsabilități	46	și a drepturilor lor	86
14. Solidaritate și lipsă de solidaritate	48	28. Copiii și exercitarea drepturilor lor	88
Proiect - Târgul de Paște	50	Recapitulare	90
Recapitulare	52	Evaluare	92
Evaluare	54	Recapitulare finală	93
		Evaluare finală	94
		Proiect final - Vacanța micilor	
		investigatori	95

Competențe generale

Competențe specifice

- 1.** Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană
 - 1.1.** Recunoașterea locurilor de apartenență (locală, națională, europeană) în care se integrează persoana
 - 1.2.** Identificarea unor elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități (locală, națională, europeană)
 - 1.3.** Explorarea unor norme morale care reglementează relațiile cu ceilalți oameni

- 2.** Manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic în contexte de viață din mediul cunoscut
 - 2.1.** Explorarea unor valori morale care stau la baza relațiilor cu ceilalți oameni
 - 2.2.** Recunoașterea unor comportamente moral-civice din viața cotidiană
 - 2.3.** Deosebirea comportamentelor prosociale de cele antisociale
 - 2.4.** Identificarea drepturilor universale ale copilului

- 3.** Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate
 - 3.1.** Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru
 - 3.2.** Participarea la activități care promovează drepturile universale ale copilului
 - *3.3.** *Participarea la proiecte cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale*

Ghid de utilizare

Manualul cuprinde varianta tipărită și varianta digitală

Simboluri folosite în varianta digitală

Privește

Vizionează

Rezolvă

Manualul este structurat în unități de învățare, care cuprind:

LECȚIE

Titlul lecției

Întrebări

Exerciții

Important

Vocabular

Portofoliu sau Activitate de grup sau Joc

Reține

PROIECT

Proiect Călător în Europa

Imaginați-vă o călătorie prin Europa în care descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.

Puteți călători din Estul Europei spre Vest sau de la Nord la Sud, din Nord spre Sud sau din România spre vest spre Europa. Puteți merge cu avionul pe Marea Mediterană sau pe Marea Baltică și vă așezați în porturile unde poposesc orașe celebre ca marșanii și regizorii. Puteți merge cu mașina sau cu autocarul prin Centrul Europei și găsiți în marginea ei, la Marea Neagră sau la Oceanul Atlantic. Puteți ajunge cu avionul direct la Viena, Praga, Paris, Atena, Bruxelles sau în orice oraș din Europa unde vă dace gândul.

Puteți chiar să mergeți pe jos, prin parcul Mini Europa din Bruxelles, unde veți întâlni, adunate la un loc, monumente istorice din toate țările europene și scime din muncă și activitățile locuitorilor lor.

Scopul proiectului → Scopul călătoriei voastre este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea. Ca veți face în această călătorie?

Activitățile proiectului →

1. Alegem orașul care să vizităm și pe cine să vizităm.
2. Identificăm pe toate locurile din oraș și pe cine să vizităm.

PROIECT

3. Stăbilită responsabilitățile în grup.
4. Un elev va studia țara și va identifica locurile din orașul pe care îl va vizita.
5. Căutați și scrieți informații despre locurile de pe traseu. Dacă este posibil, găsiți și imagini sau fotografii din aceste locuri.
6. Din informațiile primite de la „ghizi” alegeți cele mai interesante și scrieți o poveste sau o scenă de teatru. Dacă este posibil, găsiți și imagini sau fotografii din aceste locuri.

Rezultatele proiectului Popularizare

Ce realizat?

- Realizăm un album ilustrat al locurilor vizitate. Poartă și și poezii.
- Cui îl prezentați?
- Veți prezenta albumul în clasă, colegilor voștri.
- Prezentarea, vă puteți invita și părinții de la acasă în clasă, în online.

Scopul proiectului
Activitățile proiectului

RECAPITULARE

Completezi →

Ordonezi →

Apreciezi →

Investighezi →

Recapitulare

1. Completează propozițiile din text și scrie în spațiile libere cuvintele potrivite.
 - Sora mea este foarte prietenoasă.
 - Părinții mei sunt foarte prietenoși.
 - Toată lumea are un bun prieten.
 - Doamna asistentă de la cabinetul medical este foarte prietenoasă.
 - Ne putem întâlni într-o zi.
2. Scrieți pe rând numele persoanelor pentru a completa un tablou care să reprezinte un grup de prieteni.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----
3. Alegeți unul din cele două exemple și scrieți în spațiile libere un exemplu de respect și de apreciere.

A. Să ai încredere în cineva.	B. Să vorbești cu cineva.	C. Să vorbești cu cineva.
D. Să ai încredere în cineva.	E. Să ai încredere în cineva.	F. Să ai încredere în cineva.
4. Citiți un exemplu de respect și de apreciere și scrieți în spațiile libere un exemplu de respect și de apreciere.

A. Să ai încredere în cineva.	B. Să vorbești cu cineva.	C. Să vorbești cu cineva.
D. Să ai încredere în cineva.	E. Să ai încredere în cineva.	F. Să ai încredere în cineva.
5. Citiți prezentați și discutați despre conținut.

Exemplifici

Alegi

Interpretezi

Recapitulare

4. Citiți exemple de personaje din povești. Alegeți unul din exemplele prezentate și scrieți în spațiile libere un exemplu de respect și de apreciere.

Personaj	Acte de respect	Acte de apreciere
Personajul din povestea...		
Personajul din povestea...		
Personajul din povestea...		

5. Citiți în situații similare!

6. Citiți pe jos și discutați de 50 de secunde!

7. Dacă doriți să discutați de respect și de apreciere în clasă, scrieți în spațiile libere un exemplu de respect și de apreciere.

8. Dacă doriți să discutați de respect și de apreciere în clasă, scrieți în spațiile libere un exemplu de respect și de apreciere.

9. Dacă doriți să discutați de respect și de apreciere în clasă, scrieți în spațiile libere un exemplu de respect și de apreciere.

10. Dacă doriți să discutați de respect și de apreciere în clasă, scrieți în spațiile libere un exemplu de respect și de apreciere.

EVALUARE

Aplici

Analizezi și sintetizezi

Evaluare finală

1. Veți primi în această zi, în care să vă întâlniți. Scrieți pe toate acestea în spațiile libere.
2. Realizați un afiș care să prezinte activitatea de proiectare a proiectului și să îl prezentați în clasă.
3. Conectați-vă cu un club din țara sau din străinătate. Scrieți pe toate acestea în spațiile libere.

Scopul proiectului

1. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
2. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
3. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
4. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
5. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
6. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.

Activitățile proiectului

1. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
2. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
3. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
4. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
5. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.
6. Scopul proiectului este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oameni care au trăit și au muncit în locurile acestea.

Recapitulare

În clasa a III-a, am învățat despre:

- identitatea unei persoane;
- diferențele dintre persoane;
- încredere, respect, curaj, bunătate și sinceritate;
- lucrurile personale și nevoia de lucruri;
- relațiile noastre cu plantele și animalele;
- grupurile din care facem parte.

1. Persoanele sunt ființe care au trebuințe, dorințe și sentimente, gândesc, vorbesc și acționează.

- Ce trebuințe și dorințe are o persoană?
- Îndeplinirea trebuințelor și a dorințelor ne produce bucurie, în timp ce neîmplinirea lor ne provoacă tristețe și supărare. Ce alte trăiri și sentimente au oamenii?
- De unde știm ce gândesc oamenii?
- Ce stări sufletești exprimă fețele de mai jos?

- ♦ adevăr
- ♦ dreptate

Treapta 4

- ♦ apreciere
- ♦ dragoste

Treapta 3

- ♦ familie
- ♦ prieteni

Treapta 2

- ♦ hrană
- ♦ îmbrăcăminte
- ♦ locuință

Treapta 1

PIRAMIDA TREBUINȚELOR

Fiecare treaptă reprezintă o anumită categorie de trebuințe (de la bază spre vârf).

Recapitulare

2. Orice persoană are o anumită înfățișare. Aceasta se schimbă pe măsură ce creștem și ne maturizăm.

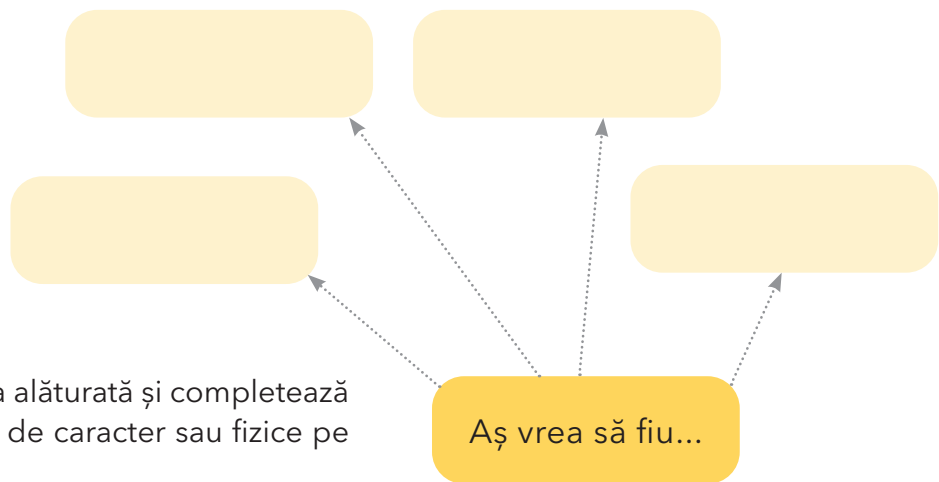
- Cum arată un copil?
- Cum arată o persoană adultă?
- Cum arată o persoană în vârstă?
- Prin ce se aseamănă și prin ce se deosebesc ei?

3. La o persoană apreciem curajul, sinceritatea, bunătatea, încrederea și respectul față de ea însăși și față de ceilalți.

- Cum se câștigă încrederea unei persoane?
- Cum se manifestă respectul?
- Cum se manifestă curajul? Dar bunătatea?
- Ce înseamnă să fii sincer?

- În cine avem încredere? În cine nu avem încredere?

- Desenează pe caiet schema alăturată și completează spațiile libere cu trăsăturile de caracter sau fizice pe care ți le dorești.

Recapitulare

4. Avem nevoie de lucruri pentru a ne satisface trebuințele și pentru a desfășura diferite activități.

- De unde provin lucrurile?
- Ce lucruri folosim acasă? Dar la școală?
- Cui aparțin aceste lucruri?
- Cum ne comportăm cu lucrurile?

6. Persoanele aparțin diferitelor grupuri. Familia, prietenii, colegii de clasă sunt exemple de asemenea grupuri.

5. Plantele și animalele au viață. Ele sunt ființe, au trebuințe și sensibilitate, dar nu gândesc și nici nu vorbesc. Plantele și animalele au nevoie de îngrijire și ocrotire.

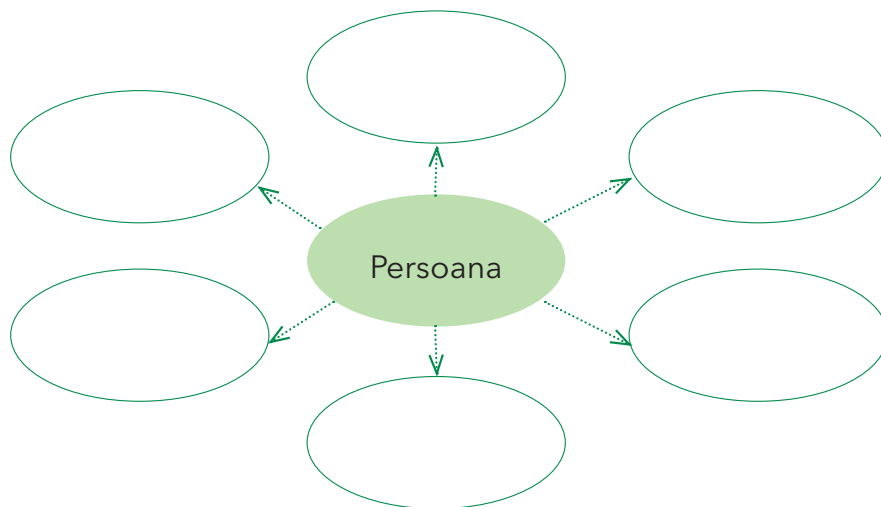
- De ce avem nevoie de plante și animale?
- Cum ne comportăm cu acestea?

- Ce este o familie? Cine formează o familie?
- Cine ne sunt prietenii? Când spunem că cineva ne este prieten?
- Ce drepturi și ce îndatoriri avem în clasă?

Evaluare inițială

1. Completează ciorchinele de mai jos, indicând principalele trăsături care definesc persoana.

2. Completează spațiile libere din enunțurile de mai jos și arată ce știi despre trăsăturile morale ale unei persoane:

- Fac fapte fără să aștept recompense pentru acestea.
- Am încredere în tata deoarece
- Sunt sincer dacă spun
- Sunt curajos atunci când
- La școală sunt respectuos cu
- Dau dovadă de când nu mă laud cu diplomele mele.

3. Ce este greșit? Ce nu știau personajele de mai jos despre lucruri, plante și animale?

- Pe fundul mării, printre lucrurile aflate pe epava unui vas scufundat, Mica Sirenă a găsit o furculiță. I-a spus prietenului ei, Delfinul, care o însoțea, că furculița se folosește pentru pieptănatul părului.

Ce nu știa Mica Sirenă?

- Sfătuit de Vulpoiul și Motanul cu care s-a întâlnit în drum spre casă, Pinocchio a îngropat în pământ banii pe care îi avea. El a crezut că din monedele puse în pământ va crește un copac cu mulți bani.

Ce nu știa Pinocchio?

4. Scrie un text scurt din care să reiasă grija pe care o manifesti tu față de lucruri, plante și animale.

Folosește cuvintele *pisică, ghem, apă, trandafir, cană, vrabie*.

Evaluare inițială

5. Spune cum te comporți în situațiile următoare. Alege litera care arată răspunsul tău.

① Ai spart cana preferată a mamei. Ce faci?

- a) Ascunzi cioburile.
- b) Dai vina pe pisică.
- c) Recunoști fapta și îi spui mamei că îți pare rău.

② Vrei să repari greșeala. Ce faci?

- a) Îi spui mamei să îți cumpere o cană nouă.
- b) Economisești bani și îi faci cadou mamei o cană nouă.
- c) Îi oferi o cană din vitrina bunicii în locul căinii sparte.

③ Ai găsit pe masă un plic adresat fratelui tău. Ce faci?

- a) Îl deschizi și citești ce scrie.
- b) Îl arunci pentru că nu este al tău.
- c) Îi spui fratelui tău că are un plic pe masă.

6. Care dintre faptele menționate la întrebarea nr. 5 dovedesc: lipsă de respect, lașitate, încălcarea proprietății unei persoane, răutate? Dă răspunsul tău, completând tabelul de mai jos:

Comportament incorect	Cifra și litera corespunzătoare
Lipsă de respect	
Lașitate	
Încălcarea proprietății unei persoane	
Răutate	

Numărul cerinței	Calificativul			Numărul total de cerulețe	Calificativul parțial obținut
	Foarte bine 000	Bine 00	Suficient 0		
1.	5-6 trăsături	3-4 trăsături	1-2 trăsături		
2.	5-6 enunțuri completate	3-4 enunțuri completate	1-2 enunțuri completate		
3.	4 greșeli	2 greșeli	1 greșeală		
4.	5-6 cuvinte folosite	3-4 cuvinte folosite	1-2 cuvinte folosite		
5.	3 litere	2 litere	1 literă		
6.	4 litere	2-3 litere	1 literă		

Calificativul final obținut

15-18 din 18	Foarte bine
11-14 din 18	Bine
9-10 din 18	Suficient

Unitatea 1 - LOCURI DE APARTENENȚĂ

Lecția 1 - Localitatea mea

Lecția 2 - Copiii și localitatea lor

Lecția 3 - Tradițiile locale

Lecția 4 - Țara noastră

Lecția 5 - Însemnele țării

Lecția 6 - Dragostea de țară

Proiect - Călător în țara mea

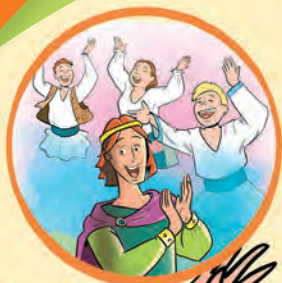
Lecția 7 - România, membră a Uniunii Europene

Lecția 8 - Însemnele Uniunii Europene

Proiect - Călător în Europa

Recapitulare

Evaluare

Localitatea mea

În această lecție vei învăța:

- ce sunt orașele și satele și cum arată acestea;
- ce locuri publice se găsesc într-o localitate.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Aici locuiesc eu

Maria și George locuiesc într-un oraș mic, cu aproape 50 000 de locuitori. Este un oraș frumos, cu străzi umbrite de tei, case îngrijite și oameni harnici. În centrul orașului sunt multe clădiri impunătoare: primăria, casa de cultură, liceul. De fapt, pe strada principală, toate clădirile sunt mari. Chiar dacă sunt clădiri vechi, au etaje, ca blocul în care locuiește Maria. Aproape toate au firme cu numele instituțiilor pe care le găzduiesc: poșta, secția de poliție, administrația financiară. La parter sunt magazine. Când merge cu mama în oraș, Mariei îi place să intre la librărie, iar apoi să se oprească la cofetăria de lângă florărie.

Pe strada principală nu circulă mașini. Te poți plimba în voie, în sus și în jos, de la Primărie până la intrarea în parc.

Odată, George s-a urcat la ultimul etaj în blocul în care locuiește Maria și a privit orașul de acolo. A văzut mai multe rânduri de case și străzi, blocurile în care locuiesc toți colegii lui, școala, piața mare, stadionul, parcul și zona cu fabrici din partea de nord. A recunoscut statuia din centru și, mândru, și-a spus: „Acesta este orașul meu”.

ȚINE MINTE!

Orașele sunt localități urbane.

Satele și comunele sunt localități rurale.

VOCABULAR

Instituție: organizație socială, culturală sau administrativă.

Administrația financiară: locul unde oamenii își plătesc taxele și impozitele.

- Unde locuiesc Maria și George?
- Câți locuitori are orașul lor? Este un oraș mare sau mic?
- Cum sunt clădirile din orașul lor?
- Ce instituții funcționează în clădirile din centrul orașului?
- Unde muncesc oamenii care locuiesc în oraș?
- Tu unde locuiești? Unde este domiciliul tău?

2. Scriitorul Ion Creangă își amintește cu drag de satul său natal, Humulești. Tu ce sentimente ai față de localitatea ta? Ce îți place cel mai mult la aceasta? De ce?

3. Într-o localitate, multe străzi au numele unor personalități sau ale unor evenimente istorice semnificative.

Dă exemple de asemenea străzi din localitatea ta. De ce au fost numite străzile astfel?

4. Alege din lista de mai jos locurile publice din localitatea ta.

- școala;
- grădina din spatele casei tale;
- stadionul;
- strada;
- dispensarul de copii;
- cinematograful;
- biblioteca personală;
- podul casei;
- terenul de joacă;
- primăria;
- magazinul alimentar;
- clubul copiilor;
- locuința familiei tale;
- gara;
- stația de autobuz;
- piața.

- Ce alte locuri publice există în localitatea ta?

Activitate de grup

Discutați și răspundeți la următoarele întrebări:

- De ce unele străzi sunt închise circulației?
- Cine are acces în locurile publice?

JOC

Confecționați cartonașe cu locuințe, magazine, firme, instituții și locuri publice de care este nevoie într-o localitate. Lipiți pe panoul clasei o fâșie lungă de hârtie. Aceasta va fi strada principală. Pe rând, copiii veți amplasa câte două cartonașe de o parte și de alta a străzii. După ce ați proiectat localitatea, spuneți-vă părerea: Vă place cum arată? Ce ar mai trebui construit?

TEMĂ

Cercetează una dintre instituțiile publice din localitatea ta. Află ce activități se desfășoară în această instituție și cui folosesc acestea.

ȚINE MINTE!

Locul în care ne-am născut este înscris în **certificatul de naștere**. Este locul nostru natal.

GHICITOARE

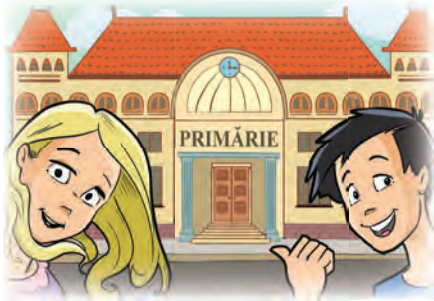
Să-mi ghiciți în graba mare,
Unde sunt cărți de vânzare?

Librărie

REȚINEȚI

Oamenii pot locui în orașe sau în sate și comune. Orașele sunt așezări mari, cu zeci, sute și chiar milioane de locuitori.

Copiii și localitatea lor

În această lecție vei învăța:

- cum pot fi localitățile prietenoase cu copiii;
- ce pot face copiii pentru localitatea lor.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Consiliul local al copiilor

Copiii s-au adunat să vorbească despre localitatea lor. Le-ar plăcea să fie mai prietenoasă cu ei, cu străzi pe care să meargă în siguranță, cu mai multe spații verzi și locuri de joacă.

– Eu trebuie să traversez strada când ajung la școală. Ar fi bine să avem o trecere de pietoni, spune Maria.

– Da, ar fi bine așa, spun copiii. Nu ne-ar mai fi teamă să trecem strada.

– Eu aș vrea un loc de joacă. După ore, merg acasă și, dacă vreau să mă joc, ies în stradă unde mai vin și alți copii. Dar nu prea ne jucăm pentru că trec mașini. Mai mult povestim, spune George.

– Un loc de joacă cu copaci și flori, adaugă Petru. E mai frumos așa. Și vor veni și păsări, dacă le atârnăm în copaci câteva căsuțe.

– Am putea să ne jucăm mai mult în aer liber în fiecare zi, mai spun copiii zâmbind.

Copiii s-au hotărât: vor propune domnului primar să înființeze o trecere de pietoni în dreptul școlii și să amenajeze un loc de joacă.

ȚINE MINTE!

Orașele și comunele sunt conduse de primari și de consiliile locale. Primarul și consilierii locali reprezintă autoritățile locale.

În fiecare lună, primarul și consilierii locali se întrunesc în ședințe și adoptă decizii în legătură cu problemele localității.

VOCABULAR

Inițiative cetățenești: acțiuni și măsuri propuse de cetățeni autorităților.

- Copiii vor o localitate prietenoasă cu ei. Ce crezi că înseamnă o localitate prietenoasă?
- Poți spune despre localitatea ta că este prietenoasă cu copiii? De ce?
- Cine poate face o localitate mai prietenoasă cu copiii?

2. Privește desenul alăturat și descoperă ce probleme se rezolvă la Primărie. Apoi completează lista de mai jos și alege-le pe acelea care fac localitatea mai prietenoasă cu copiii.

- repararea clădirilor;	- construirea de locuințe;
- ridicarea unor monumente;	- amenajarea piețelor;
- repararea școlilor;	- iluminatul străzilor;
- modernizarea rețelei de distribuire a apei;	- plantarea pomilor de-a lungul străzilor.

3. Prin faptele lor, și copiii pot face ca localitatea lor să fie un oraș sau un sat prieten al copiilor. Cum este corect să te porțoi în situațiile următoare?

- Coșul de gunoi de la colțul străzii este plin și nu mai este loc nici să pui o hârtie. Tu trebuie să arunci batista în care ți-ai suflat nasul.
- Ai vrea să te dai în leagăn, dar a plouat și leagănele sunt ude. Un băiat care s-a urcat cu picioarele pe un leagăn îți spune să procedezi la fel.
- Ai ajuns la școală și trebuie să traversezi strada. „Vino repede, să nu întârzi!”, te strigă din fața școlii colegul tău, Mihai. Trecearea de pietoni este tocmai la colțul străzii, dar nu se vede nicio mașină.

Activitate de grup

- În localitatea Ciugud din județul Alba există Consiliul Local al Copiilor și un primar al copiilor. Cum ți-ar plăcea să fie primarul copiilor din localitatea voastră?

TEMĂ

De îngrijirea locurilor publice răspund autoritățile locale. Ce trebuie să facă acestea pentru ca localitatea să fie curată? Dar locuitorii?

REȚINE

Cetățenii pot avea inițiative și cere autorităților să intervină pentru amenajarea unor locuri de joacă, pentru ocrotirea monumentelor istorice, pentru reglementarea circulației în zone cu pericol de accidente.

TINE MINTE!

Primarul este reprezentantul ales de locuitorii unei așezări. El se îngrijește de rezolvarea problemelor existente, asigură ordinea și respectarea drepturilor cetățenilor.

Tradiții locale

În această lecție vei învăța:

- ce sunt tradițiile locale;
- care sunt cele mai frumoase tradiții locale din România.

1. Citește textul poetic de mai jos și apoi răspunde la întrebări:

Nunta Zamferei

Iar când a fost de s-a-implinit
Ajunul zilei de nuntit,
Venit-au roiuri de-mpărați
Cu stemă-n frunte și-mbrăcați.

Ce fete dragi! Dar ce comori
Pe rochii lungi țesute-n flori!
Iar hainele de pe feciori
Sclipeau de-argint.

Și, ca la mândre nunți de crai,
leșit-a-n cale mult popor
Cu muzici multe-n fruntea lor.
Și-n vremea cât s-au cununat
S-a-ntins poporul adunat
Să joace-n drum.

A fost atâta chiu și cânt
Cum nu s-a pomenit cuvânt!
De-ai fi văzut cum au jucat
Copilele de împărat,
De-ai fi văzut jucând voiși
Și feți-voinici, și feți-frumoși!

Și, vesel, Mugur-împărat
A zis: - Cât mac e prin livezi,
Atâția ani la miri urez!
Și-un prinț la anul, blând și mic,
Să crească mare și voinic!
Iar noi să mai jucăm un pic
Și la botez!

de George Coșbuc

ABC VOCABULAR

Obicei local: idee, credință, valoare, comportament urmat/ă de majoritatea oamenilor dintr-o comunitate locală.

Tradiție locală: obicei cu privire la un eveniment, la o activitate, la un fapt de viață creat în cadrul unei comunități locale și care este transmis timp îndelungat din generație în generație.

- Despre ce tradiție din viața satului românesc este vorba în poezie?
- Cine participă la acest eveniment?
- Prin ce se remarcă vestimentația personajelor?
- Care sunt activitățile la care iau parte personajele?
- Tu ai participat vreodată ca invitat la un astfel de eveniment?

2. Cele mai frumoase tradiții românești sunt considerate:

- Sărbătoarea pascală (Învierea);
- Sărbătorile de iarnă (Crăciunul, Boboteaza etc.);
- Ceremonia de pregătire a nunții și furatul miresei;
- Mărțișorul;
- Dragobetele.

Adaugă la această listă alte tradiții de care ai auzit sau pe care ți le prezintă părinții sau bunicii.

3. Ce tradiții locale se respectă în regiunea ta? Dar în familia ta? Prezintă-le colegilor o astfel de tradiție.

Activitate de grup

- Organizați o șezătoare într-o poiană, la o grădină botanică sau într-un parc, în care să confecționați obiecte pe care să le faceți cadou copiilor dintr-o grădiniță: ouă desenate, felicitări din colaje, coșulețe împletite din nuiiele.

JOC

Confecționați păpuși din următoarele materiale:

- frunze de porumb sau paie; - sârme;
- linguri de lemn; - lână (pâslă);
- fire textile; - lut.

Jucați, în fața clasei, scurte scenete cu aceste păpuși.

TEMĂ

Imaginează-ți că pleci cu clasa în excursie la un festival organizat într-o localitate din județul vostru. Scrie o compunere pe această temă. Realizează și un colaj despre o activitate cultural-artistică din cadrul festivalului.

TINE MINTE!

Obiceiul este de durată mai scurtă.

Tradiția durează mult în timp.

GHICITOARE

Alb și roșu, deodată,
E un dar pentru o fată.
De i-l dai, e bucurie
Și simbol de veșnicie.

(Mărțișorul)

REȚINE

Tradițiile sunt obiceiuri transmise din generație în generație; datini.

Țara noastră

În această lecție vei învăța:

- ce este țara natală și țara în care locuim;
- ce înseamnă să fii cetățean al unei țări;
- ce îi leagă pe oameni de țara lor natală.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Țara mea este România

România este situată în centrul Europei, în jurul arcului făcut de Munții Carpați, întinzându-se până la Dunăre și la Marea Neagră. Are o suprafață de 238 397 km², ocupând, ca întindere, locul al doisprezecelea între țările continentului. Vecinii săi sunt Republica Moldova, Ucraina, Ungaria, Serbia și Bulgaria.

Populația este de aproape 19 milioane și jumătate de locuitori (în 2019). Toți sunt cetățeni români: respectă aceleași legi, au aceiași conducători, aceleași drepturi și îndatoriri. Limba română este o limbă romanică, de origine latină.

Țările Române – Moldova, Transilvania și Țara Românească – s-au unit într-un singur stat, România. Mai întâi, la 24 ianuarie 1859, s-au unit Moldova și Țara Românească. România s-a proclamat independentă la 9 mai 1877. Transilvania s-a unit cu România la 1 Decembrie 1918.

- Unde este situată România? Ce suprafață are?
- Cât de mare este populația României? Ce îi unește pe cetățenii români?

VOCABULAR

Națiune: popor, țară, stat.

Cetățenie: apartenența la un stat.

2. Țara în care te-ai născut este țara ta natală.

- Unde te-ai născut tu? Care este țara ta natală?

3. Localizează pe hartă orașele în care s-au născut copiii prezentați mai jos și scrie în caiet care este țara natală a fiecăruia.

- Laura s-a născut la Chișinău. Țara ei natală este
- Peter s-a născut la Budapesta. Țara lui natală este
- Giorgio s-a născut la Roma. Țara lui natală este
- Dimitrios s-a născut la Atena. Țara lui natală este
- Lisa s-a născut la Bruxelles. Țara ei natală este
- Helga s-a născut la Geneva. Țara ei natală este

4. România este țara natală pentru românii care s-au născut în România. Ea este țara natală și a maghiarilor, germanilor, sârbilor, bulgarilor, cehilor sau slovacilor din România. Strămoșii lor s-au așezat în România cu zeci și sute de ani în urmă.

- De ce este România țara natală a unui copil maghiar din Târgu Mureș? Dar a unui copil sârb din Timișoara?
- Pentru ce alte naționalități este România țara natală?

5. Statul le asigură cetățenilor săi protecție și sprijin, le garantează drepturile, dar le impune și anumite îndatoriri. Alege din lista de mai jos și scrie în caiet pe o coloană drepturile și pe alta îndatoririle cetățenilor români.

- dreptul la proprietate și moștenire;	- dreptul de vot;
- dreptul la educație și ocrotirea sănătății;	- libertatea de gândire și exprimare;
- egalitatea în fața legii;	- respectul față de lege;
	- plata taxelor și impozitelor.

6. Unde locuiesc românii? Care este țara lor?

- Ce este un român care locuiește în Germania? De ce spunem că este român?
- Ce este un german care locuiește în România? De ce spunem că este român?
- Când spunem că cineva este român?

Portofoliu: Țările unde locuiesc românii

Întrebați-vă părinții și bunicii dacă aveți rude sau foști vecini care locuiesc în alte țări decât România și întocmiți o hartă a țărilor unde locuiesc românii.

TINE MINTE!

Oamenii din diferite țări schimbă bunuri, servicii și informații. Ei lucrează împreună și își împărtășesc experiența. Despre ce se întâmplă în alte țări aflăm de la televizor sau din ziare.

VOCABULAR

Cuvântul român are două înțelesuri: **1.** persoană de naționalitate română sau din neam de români; **2.** persoană cu cetățenie română, cetățean al statului român.

REȚINE

România este țara natală pentru românii, maghiarii, germanii, sârbii și persoanele de alte naționalități care s-au născut în România.

Însemnele țării

În această lecție vei învăța:

- care sunt simbolurile statului român și ce semnificație au acestea;
- cum sărbătorim ziua națională a României.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Simbolurile statului român sunt: drapelul, ziua națională, imnul, stema și sigiliul.

Drapelul României este tricolor: roșu, galben și albastru. Culoarele sunt dispuse vertical, cu albastru la lance.

Ziua națională a României este 1 Decembrie.

Imnul național este cântecul „Deșteaptă-te, române”.

- Știi de aceste simboluri? De la cine ai aflat?
- De ce se folosesc simboluri pentru state?

2. La primărie, în unitățile militare, la tribunal, la școală și în alte locuri publice este arborat drapelul românesc.

- Ce semnificație are arborarea drapelului?
- Dacă în străinătate ai vedea drapelul românesc arborat pe o clădire, ce semnificație i-ai da?
- Tu unde ai văzut drapelul?

3. Ce semnificație are prezența drapelului românesc în următoarele situații:

- La Strasbourg, în clădirile Uniunii Europene, drapelul românesc flutură alături de celelalte steaguri.
- La deschiderea Jocurilor Olimpice, odată cu toate drapelele, se arborează și drapelul românesc.
- La festivități, primarul poartă o eșarfă tricoloră.
- La oficierea unei căsătorii, ofițerul de stare civilă poartă o eșarfă tricoloră.
- La Expoziția internațională de turism, la standul României se găsesc steaguri tricolore.
- La intrarea în armată, militarii depun jurământul pe drapel.

ȚINE MINE!

Stema înfățișează vulturul (vechea stemă a Țării Românești) care întruchipează curajul, hotărârea, puterea. Vulturul ține în gheare un sceptru și o sabie, însemnele suveranității.

În Războiul de Independență, armata română purta drapelul tricolor. Când obțineau o victorie și cucereau o redută, soldații români arborau tricolorul, să poată fi văzut de departe.

4. Ziua națională a României este 1 Decembrie. Ce eveniment istoric sărbătorim în această zi?

- Cum se sărbătorește ziua națională? Tu cum o sărbătorești?

5. Cântă împreună cu colegi tăi prima strofă a imnului și apoi răspunde la întrebări:

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

De - ștea ptă-te, ro - mă - ne, din som - nul cel de moar - te În care te - a adân
cir - ă bar - ba - rii de ti - rani, — bar - ba - rii de ti - ran! A - cum ori ni - cio -
da - tă croi - eș - te ți al - tă soar - te, La ca - re — să se -
nchi - ne și cru - zii tăi duș - man! — și cru - zii tăi duș - man!

- Ce ne îndeamnă imnul? Ce fel de cântec este imnul?

6. Imnul se cântă cu ocazia unor ceremonii, de exemplu:

- de ziua națională;
- când sportivii români sunt premiați cu medalii de aur, în timp ce se înalță drapelul țării noastre.

- În ce alte ocazii se cântă imnul? Tu când îl cânti?
- Ce fac sportivii când se cântă imnul? Dar spectatorii din tribune? Ce dovedesc cu aceasta?

Activitate de grup

- Ce semnificație au culorile drapelului și stema?
- Discutați despre semnificația stemei și a culorilor drapelului. Confeccionați un drapel tricolor din hârtie creponată.

TEMĂ

Scrie o compunere despre felul în care a fost sărbătorită ziua națională în localitatea ta.

ȚINE MINTE!

„Deșteaptă-te, române!” a fost scris și cântat în 1848.

De ziua națională, în capitală, se organizează parada militară. Batalioanele armatei române defilează pe sub Arcul de Triumf și dau onorul președintelui și persoanelor oficiale care îl însoțesc. Fanfara intonează imnul național și marșuri de paradă.

26 iunie este ziua drapelului.

REȚINEȚI

Simbolurile naționale sunt înscrise în Constituție.

Fiecare copil are dreptul la o țară.

Dragostea de țară

În această lecție vei învăța:

- ce este dragostea de țară;
- cum se exprimă dragostea de țară;
- cine sunt eroii noștri.

1. Citește textul de mai jos și apoi răspunde la întrebări:

Ecaterina Teodoroiu, Eroina de la Jiu

Ecaterina Teodoroiu

Ecaterina Teodoroiu s-a născut în anul 1894, lângă Târgu Jiu, într-un sat din județul Gorj. I-a plăcut cartea, cum se spunea pe atunci despre cei care se duceau cu drag la școală, și visul ei era să devină învățătoare. A plecat la București să învețe. Când a început războiul, Ecaterina Teodoroiu s-a oferit voluntar să îngrijească soldații răniți în luptă. Era contribuția ei de cercetaș la Primul Război Mondial.

După ce frații i-au murit în război, Ecaterina a cerut să lupte pe front. Nu era un lucru obișnuit în anii 1916-1917 ca o femeie să fie soldat și să lupte cu arma în mână. Ecaterina Teodoroiu a reușit. A fost infanterist și s-a distins în toate luptele date de regimentul său. Curajul și vitejia i-au fost răsplătite cu decorația „Virtutea Militară”, clasa a II-a și prin înaintarea la gradul de sublocotenent. A decedat pe 22 august 1917 pe câmpul de luptă de la Mărășești.

Ecaterina Teodoroiu este o pildă de devotament și vitejie în slujba apărării țării.

- Cine a fost Ecaterina Teodoroiu?
- De ce a fost numită ea Eroina de la Jiu?
- Prin ce fapte și-a dovedit Ecaterina Teodoroiu devotamentul și dragostea de țară?
- Cum trebuie să fii ca să ajungi erou?

ȚINE MINTE!

Dragostea de țară se manifestă prin fapte. În caz de primejdie, ne putem arăta dragostea de țară apărând-o sau ajutând la apărarea ei. În vreme de pace, o arătam prin faptele noastre care ne fac țara mai frumoasă și mai bogată și care îi duc faima bună în lume.

2. La fel ca mulți alți eroi, Ecaterina Teodorescu și-a dat viața luptând în război pentru țara ei.

- Înainte de război, Ecaterina Teodorescu și-a iubit țara?
- Cum își putea arăta învățătoarea Ecaterina Teodorescu dragostea față de țara ei?
- Cum își pot arăta oamenii obișnuiți – învățători, medici, agricultori, funcționari la primărie etc. – dragostea de țara lor?
- Tu cum o poți arăta?

3. Scriitorul Mihail Sadoveanu a afirmat:

„Munca cinstită, viața curată, iubirea de semenii, împlinirea datoriilor pe care le avem... înseamnă patriotism.”

Alegeți din lista de mai jos ce credeți că înseamnă dragoste de țară:

- faptele bune	- dragostea față de oameni
- lucrurile bine făcute	- corectitudine
- respingerea străinilor	- lucrurile făcute de mântuială
- grija față de mediu	- datoriile nerespectate

4. Printre eroii noștri se numără domnitori, regi, revoluționari, comandanți de armate, dar și pictori, sculptori, doctori, ingineri, scriitori, muzicieni.

- Întocmește o listă cu numele eroilor noștri despre care ai învățat la istorie sau despre care ai aflat din filme ori din cărți.

Activitate de grup

- Aflați trei lucruri importante despre eroii noștri. Un elev va alege un domnitor, al doilea va alege un revoluționar, iar al treilea va alege un artist sau doctor ori inginer. Veți prezenta colegilor cine au fost eroii noștri și prin ce fapte și-au arătat dragostea de țară.

Portofoliu: Eroii în zilele noastre

Realizați un portofoliu cu oameni din zilele noastre, oameni de știință, sportivi sau artiști, cunoscuți pentru că au dus faima bună a țării noastre în lume. Îl veți prezenta, pe fiecare, pe câte o pagină, pe care ați notat numele, profesia, faptele care l-au făcut cunoscut. Puneți și o fotografie. Un portofoliu foarte bun va avea minimum trei personalități. Portofoliul vostru poate fi și electronic.

ȚINE MINTE!

Ne putem arăta dragostea de țară fiind buni în ceea ce facem și făcând lucruri cu care să ne mândrim. Copiii își pot arăta dragostea de țară învățând bine pentru a deveni oameni educați, pricepuți și talentați. Își pot arăta dragostea față de țară și vorbind și scriind corect în limba română.

REȚINEȚI

A-ți iubi țara înseamnă a simți drag de ea, a-i dori binele, a crede în ea și în oamenii ei și, nu în ultimul rând, a face lucruri bune pentru ea.

VOCABULAR

Infanterist: soldat care se deplasează pe jos.

Decorație: medalie care se acordă cuiva pentru merite deosebite într-un anumit domeniu de activitate, pentru o faptă eroică sau pentru servicii excepționale aduse țării.

Proiect

Călător în țara mea

Imaginați-vă o călătorie prin țară, în care descoperiți locurile și lucrurile pe care le prețuim și cu care ne mândrim.

Puteți porni de oriunde: de la granița de Vest, intrând în țară cu vaporul pe Dunăre, sau, venind cu trenul ori cu mașina sau din capitala țării, venind cu avionul și aterizând pe aeroportul Otopeni. Puteți trece Dunărea pe la Porțile de Fier sau pe podul de la Calafat. Puteți călători și cu trenul, ajungând la Iași sau la Arad ori Oradea.

Puteți porni și din localitatea natală, cu autocarul.

Scopul călătoriei voastre este să descoperiți locurile frumoase și lucrurile deosebite din țară.

Sculptura în munte a Regelui Decebal, aflată la Cazanele Dunării și văzută de pe malul sârbesc al fluviului

Aeroportul Otopeni, cel mai mare aeroport din România

Palatul Culturii din Iași

Teatrul Național din Oradea

1. Ce veți face în această călătorie?

- Alegeți traseul care să poată fi parcurs într-o zi.

- Identificați pe traseu locurile deosebite pe care să le vizitați.
- Stabiliți responsabilitățile în grup:
 - Un elev va studia traseul și va identifica locurile deosebite pe traseu.
 - Ceilalți elevi vor căuta informații despre locurile de pe traseu. Ei vor fi „ghizii” grupului vostru. Fiecare „ghid” se va documenta și va prezenta informații despre câte un loc.
- Găsiți și imagini / fotografii din aceste locuri.
- Din informațiile primite de la „ghizii” alegeți câte trei propoziții prin care să descrieți locurile vizitate (de exemplu, denumirea, ce reprezintă ilustrațiile, ce vă place cel mai mult în acel loc).

2. Ce realizați?

Realizați astfel un album ilustrat al locurilor vizitate. Poate fi și pe calculator.

3. Cui îl prezentați?

Veți prezenta albumul în clasă, colegilor voștri. La prezentare, vă puteți invita și părinții, fie fizic, în clasă, fie on-line.

România, membră a Uniunii Europene

În această lecție vei învăța:

- ce este Uniunea Europeană;
- ce înseamnă să fii cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene.

Ce este Uniunea Europeană

Uniunea Europeană este formată din 27 de state din Europa care, împreună, acționează pentru a asigura cetățenilor lor o viață prosperă, într-un spațiu mai sigur, unde li se respectă libertatea, demnitatea și drepturile. Bazele Uniunii Europene au fost puse în anii de după Al Doilea Război Mondial, cu scopul de a forma o comunitate de state europene solidare între care să nu mai existe rivalitățile care au marcat istoria Europei de-a lungul timpului. Oficial, Uniunea Europeană s-a creat în anul 1993. Împreună, statele membre au o **economie puternică** și o populație de peste **500 de milioane de locuitori**, care trăiesc în **pace** de multe zeci de ani. România este stat membru al Uniunii Europene din anul 2007.

1. Întocmește o listă cu statele membre ale Uniunii Europene. Scrie-le în caiet în ordine alfabetică. Subliniază cu verde țările despre care știai că sunt membre ale Uniunii Europene și cu roșu cele despre care ai aflat acest lucru observând drapelele din imaginea alăturată.

2. Localizează pe hartă statele membre ale Uniunii Europene, apoi răspunde cu „DA” sau „NU” la întrebările de mai jos:

- Uniunea Europeană reprezintă cea mai mare parte a Europei?
- Toate statele europene sunt membre ale Uniunii Europene?
- În Uniunea Europeană sunt state atât din Estul cât și din Vestul Europei?
- În Uniunea Europeană sunt state atât din Nordul cât și din Sudul Europei?
- Cetățenii români sunt cetățeni ai Uniunii Europene?

REȚINE

În unire stă puterea!

3. Ce înseamnă că românii circulă liber în Uniunea Europeană? Alege din lista de mai jos și apoi verifică cu un coleg sau o colegă dacă a ales la fel. Cereți și ajutorul doamnei învățătoare sau al domnului învățător, dacă este cazul.

- Merg la Viena cu trenul fără bilete de tren.
- Călătoresc la Paris, în Franța, arătând la punctele de control la frontiere cartea de identitate.
- Pot să își stabilească domiciliul la Madrid, în Spania.
- Pot să muncească la Berlin, în Germania.
- Trebuie să aibă pașaport și o viză de intrare în țară când călătoresc la Sofia, în Bulgaria.

Activitate de grup

- Pe o foaie de hârtie scrie un enunț despre un stat membru al Uniunii Europene. Poți spune, de exemplu, care este capitala aceluia stat sau ce vecini are. Vei da foaia unui alt coleg să scrie și el un alt enunț. Pe rând foaia trece pe la toți copiii din grup. Foaia se oprește la copilul care nu mai are de adăugat nimic nou despre statele membre. Acela va citi colegilor toate enunțurile scrise pe foi.

În Uniunea Europeană, granițele care separă statele și popoarele nu mai sunt la fel de importante ca în trecut. Bunurile produse de oameni și oamenii circulă liber dintr-un stat membru în altul.

- În restaurantele românești din statele membre ale Uniunii Europene se servesc mâncăruri tradiționale, precum sarmale și cozonaci.

Sunt cetățean european.

Sunt egal în drepturi cu toți cetățenii europeni.

Sunt român.

Vorbesc limba română.

Însemnele Uniunii Europene

În această lecție vei învăța:

- care sunt însemnele Uniunii Europene;
- care este semnificația acestora.

1. Citește informațiilor de mai jos și apoi răspunde la întrebările de pe pagina alăturată:

Drapelul european

- A fost adoptat în anul 1985.
- El simbolizează Uniunea Europeană și, în sens mai larg, identitatea și unitatea Europei.
- Simbolurile sale sunt:
 - Albastrul - cerul;
 - Stelele aurii - idealurile de unitate, solidaritate și armonie între popoarele Europei;
 - Așezarea stelelor în cerc - unitate, solidaritate;
 - Numărul 12 al stelelor - perfecțiune, întreg.

Imnul european

- A fost adoptat în 1985.
- Este *Oda Bucuriei*, o melodie din *Simfonia a IX-a* a compozitorului german Ludwig van Beethoven, pe versurile poetului Friedrich Schiller.
- Simbolizează nu numai Uniunea Europeană, ci Europa în sens mai larg.
- Exprimă idealurile comune țărilor Europei: libertatea, pacea și solidaritatea.
- Este interpretat în cadrul ceremoniilor oficiale cu caracter european.

1. Slă - vă - ți - e - stea cu - m - tă, Vo - ie bu - nă pe - pă - mânt.
 2. Ci - ne a - a - vnt no - ro - eul De pri - e - teni buni să dea.
 As - tăzi te sim - ți m - a - proa - pe Sol din rai cu soa - re sfânt.
 Ci - ne ști - e ce - i iu - bi - rea Lân - gă noi cânt -ând să stea.
 Vra - ja ta a - du - ce - ia - tăși Pe po - por lân - gă po - por, Toți
 Fe - ri - cit im - su - flet - drag Te poa - te - fi - ce pe pă - nânt, Ci -
 - pe lu - me frați noi sun - tem, Când it - pari tu - șoa - ră - n zhor,
 - ne n - a sim - ți tu - bi - rea Ple - ce din - tre noi plân - gând.

Slăvă ție, stea curată!
 Voie bună pe pământ,
 Aștăzi te simțim aproape,
 Sol din rai cu soare sfânt.

Cine a avut norocul
 De prieten buni să dea,
 Cine știe ce - i iubirea
 Lângă noi cântând să stea.

VOCABULAR

Însemn: simbol, semn distinctiv, caracteristic, de recunoaștere a unui lucru, a unei instituții, a unei organizații.

Ziua Europei

Este ziua de 9 mai, zi în care, în fiecare an, în Europa se sărbătorește pacea și unitatea popoarelor europene. De Ziua Europei se organizează concerte, spectacole și diverse activități pentru toate vârstele, precum și vizite la sediile instituțiilor europene.

- Care sunt elementele care compun drapelul european? Ce semnifică fiecare?
- Ce idealuri exprimă imnul european?
- Ce se sărbătorește de Ziua Europei?
- Ce semnificație au însemnele Uniunii Europene?

2. Completează propozițiile:

- Culorile Uniunii Europene sunt și
- Ele se găsesc pe
- Imnul european este
- În fiecare an, pe 9 mai este

Desenați harta cu țările Europei pe o coală mare de hârtie sau de carton. Decupați fiecare țară pe conturul ei, apoi amestecați piesele rezultate. Asamblați piesele puzzle-ului rezultat pentru a reconstitui harta.

Activitate de grup

- Organizați un atelier în care să confecționați drapelele țărilor Uniunii Europene pentru o expoziție de Ziua Europei. Produsele muncii voastre pot fi: covorașe țesute, colaje din ațe etc. Uniți drapelele într-un „fular” cu care puteți decora marginile catedrei.

TEMĂ

Alcătuți o colecție de înregistrări audio cu melodii românești care ar putea fi incluse în albumul melodiilor reprezentative ale Europei. Ascultați-le la o oră de muzică sau interpretați-le vocal și instrumental.

Portofoliu: De Ziua Europei

Realizează un portofoliu electronic cu imagini de la spectacole organizate cu ocazia Zilei Europei. La final, prezintă, într-o propoziție, pe un slide, ce ai simțit tu vizionând acele spectacole. Un portofoliu foarte bun are cel puțin trei imagini.

ȚINE MINTE!

Însemnele Uniunii Europene sunt reprezentative pentru această organizație.

GHICITOARE

Este un steag cu stelețe
Aurite și micuțe;
În cerc ele-s aranjate
Ca s-arate unitate.
Ce e oare?

(Steagul Uniunii Europene)

REȚINE

Însemnele Uniunii Europene sunt: drapelul european, imnul european, Ziua Europei, motto-ul Uniunii Europene.

Proiect Călător în Europa

Imaginați-vă o călătorie prin Europa în care descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oamenii care au trăit și au muncit în locurile acelea.

Puteți călători din Estul Europei spre Vest sau de la Apus la Răsărit, din Nord spre Sud ori din România spre vestite țări europene. Puteți merge cu vaporul pe Marea Mediterană sau pe Marea Baltică și să vă opriți în porturi unde poposeau odată corăbiile cu marinari și negustori.

Puteți merge cu mașina sau cu autocarul prin Centrul Europei și până la marginile ei, la Marea Neagră sau la Oceanul Atlantic. Puteți zbura cu avionul direct la Viena, Praga, Paris, Atena, Bruxelles sau în orice capitală europeană unde vă duce gândul.

Puteți chiar să mergeți pe jos, prin parcul Mini Europa din Bruxelles, unde veți întâlni, adunate la un loc, monumente istorice din toate țările europene și scene din munca și activitățile locuitorilor lor.

România: Palatul Mogoșoia,
de lângă București

Franța: Biserica Sacré-Coeur,
din Paris

Italia: Fontana di Trevi,
din Roma

Construcții în miniatură, realizate la scara 1:25, adică de 25 de ori mai mici decât în realitate

Scopul călătoriei voastre este să descoperiți locuri de renume și lucruri minunate create de oamenii care au trăit și au muncit în locurile acelea.

Ce veți face în această călătorie?

1. Alegeți traseul care să poată fi parcurs într-o zi.
2. Identificați pe traseu locurile deosebite pe care să le vizitați.

3. Stabiliți responsabilitățile în grup:

- Un elev va studia traseul și va identifica locurile deosebite pe traseu.

4. Ceilalți elevi vor căuta informații despre locurile de pe traseu. Ei vor fi „ghizii” grupului vostru. Fiecare „ghid” se va documenta și va prezenta informații despre câte un loc.

5. Găsiți și imagini / fotografii din aceste locuri.

6. Din informațiile primite de la „ghizi” alegeți câte trei propoziții prin care să descrieți locurile vizitate (de exemplu, denumirea, ce reprezintă ilustrațiile, ce vă place cel mai mult în acel loc).

Ce realizați?

- Realizați astfel un album ilustrat al locurilor vizitate. Poate fi și pe calculator.

Cui îl prezentați?

- Veți prezenta albumul în clasă, colegilor voștri.
- La prezentare, vă puteți invita și părinții, fie fizic, în clasă, fie on-line.

Motto-ul Uniunii Europene, scris în toate limbile vorbite în țările membre

Recapitulare

1. Caută în careul alăturat și încercuiește cuvintele care arată ce ai învățat în lecțiile despre localitate și domiciliu.

2. Întocmește harta localității tale. Marchează pe hartă străzile, piețele, parcurile, principalele clădiri și instituții publice, locuințele oamenilor.

- Ce îți place cel mai mult în localitatea ta? De ce?

3. Casa în care locuiești reprezintă domiciliul tău. Pentru a spune unde este domiciliul tău trebuie să precizezi strada pe care locuiești, numărul casei și localitatea.

- Ce adaugi la adresa de domiciliu dacă locuiești la bloc?

4. Scrie în caiet propoziția care exprimă părerea ta privind acțiunile pe care le pot întreprinde copiii pentru înfrumusețarea localității lor.

- Sunt prea mic pentru ca să fac ceva.
- Aș vrea să fac ceva, dar nu știu ce.
- Nu încerc să fac nimic, deoarece nu pot îndrepta răul făcut.
- Sunt convins că și eu pot contribui la înfrumusețarea localității mele.

- Explică această părere.

5. Scrie în caiet și completează următoarele propoziții.

- Uniunea Europeană s-a constituit în anul
- Inițial s-au asociat state. Aceste state au fost
- Uniunea Europeană numără în prezent state.
- Din anul România este membră a Uniunii Europene.

Ș	C	O	A	L	A	L	P	E
T	G	E	N	O	R	A	Ș	M
V	P	A	R	C	O	D	S	H
P	R	I	M	A	R	F	I	B
U	N	R	B	L	O	C	R	T
T	R	A	D	I	T	I	I	D
N	L	P	S	T	R	A	D	A
S	E	A	S	A	T	R	I	C
C	A	P	I	T	A	L	Ă	F
E	C	A	S	E	J	I	E	V

Recapitulare

6. Scrie în caiet și completează spațiile libere.

- Drapelul României este
- Imnul național al României este
- Ziua națională a României este
- Drapelul Uniunii Europene este
- Imnul Uniunii Europene este
- Ziua Europei este
- RO este prescurtarea pentru
- EU este prescurtarea pentru

7. Citește versurile cântecului „Trei culori” și explică de ce crezi că tricolorul a fost ales drapelul țării.

Trei culori

pe muzica lui Ciprian Porumbescu

Trei culori cunosc pe lume
Ce le știi ca sfânt odor,

.....
Roșu-i focul vitejiei,
Jertfele ce-n veci nu pier
Galben, aurul câmpiei,
Și-albastru-al nostru cer.

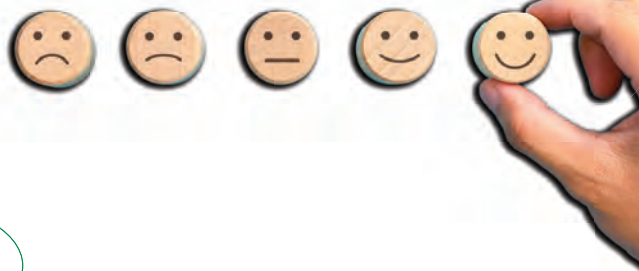
8. Corectează greșelile din enunțurile de mai jos.

- Ziua drapelului este 1 Decembrie.
- Imnul național este cântecul „Trei culori”.
- Comunele sunt localități mari, cu zeci de mii de locuitori.
- Primarul unei localități este copil.
- Toate statele europene sunt membre ale Uniunii Europene.

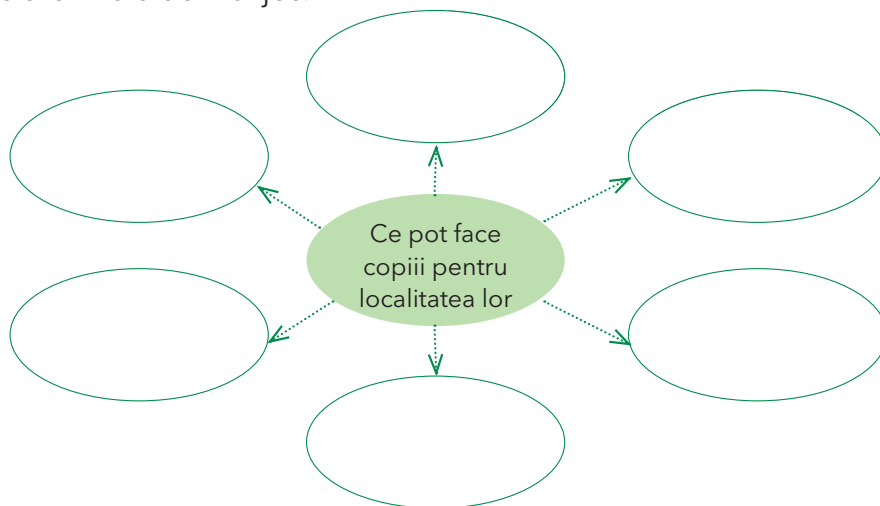
9. Împreună cu un coleg sau o colegă realizează un colaj cu tema „Țara mea”, folosind cel puțin un însemn al țării noastre.

Evaluare

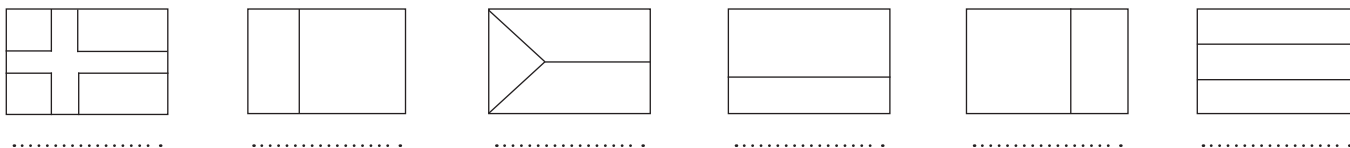

1. Completează ciorchinele de mai jos.

2. Prezintă trei oameni din zilele noastre cunoscuți pentru că au dus faima bună a țării noastre în lume. Vei preciza pentru fiecare numele, profesia și faptele care l-au făcut cunoscut.

3. Colorează cel puțin trei dintre drapelurile unor țări din Uniunea Europeană, prezentate mai jos, și precizează numele țărilor.

Numărul cerinței	Calificativul			Numărul total de cerulețe	Calificativul parțial obținut
	Foarte bine 000	Bine 00	Suficient 0		
1.	5-6 acțiuni	3-4 acțiuni	1-2 acțiuni		
2.	3 personalități	2 personalități	1 personalitate		
3.	3 drapeluri și 3 țări	2 drapeluri și 2 țări	1 drapel și 1 țară		
Calificativul final obținut					
				8-9 din 9	Foarte bine
				5-7 din 9	Bine
				3-4 din 9	Suficient

Unitatea 2 - VALORI MORALE

Lecția 9 - Bine, rău

Lecția 10 - Altruism, egoism

Lecția 11 - Cinste și necinste

Lecția 12 - Respect și lipsă de respect

Lecția 13 - Responsabilități

Lecția 14 - Solidaritate și lipsă de solidaritate

Proiect - Târgul de Paște

Recapitulare

Evaluare

Bine, rău

În această lecție vei învăța:

- ce înseamnă să faci bine/rău oamenilor;
- cum să deosebești un om bun de un om rău.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Despre bine

(din înțelepciunea populară)

Binele pe om îl scapă
Și de foc, dar și de apă.
Nu îi da, vezi, cu piciorul,
Că pe urmă îi duci dorul.

Binele de vrei a-l face
Să nu-l faci doar cui îți place,
Orișicui tu să faci bine,
Ca să fii mândru de tine.

Binele ce-l faci cuiva
Se-ntoarce la vremea sa.
Bine, bine peste bine,
Când vine, e tot mai bine.

Cine face numai bine
Bine peste tot găsește,
Cine face numai rău
Tot răul îl însoțește.

Bine faci, bine găsești,
Cu oricine te-ntâlnești!

VOCABULAR

Stare de bine: stare a omului care se simte așa cum își dorește, așa cum îi convine.

Binefacere: acțiune prin care poți face o faptă bună sau poți ajuta o persoană.

- Când poți să faci bine?
- Cui poți să faci bine? Căror oameni?
- Copiii pot să facă bine sau doar adulții?
- Ce se întâmplă cu omul care face altora rău?

2. Realizează un desen care ilustrează o faptă bună făcută de un copil. Prezintă-l clasei precizând cine a avut de câștigat de pe urma acelei fapte bune.

3. Dă exemple de personaje din povești, basme și povestiri, bune sau rele. În pereche cu o colegă sau un coleg, completați tabelul, după ce l-ați transcris în caiet:

Personajul	Fapta sa	Opera literară
Personajul bun		
Personajul bun		
Personajul rău		
Personajul rău		
Personajul rău		

4. Alegeți un personaj negativ dintr-un film de desene animate și, împreună cu un coleg sau o colegă, jucați o scenetă în care unul dintre voi este acel personaj, iar celălalt este o persoană care încearcă să îl ajute să devină un om bun.

5. În povești, unele personaje, prin faptele lor, fac rău altora, deși nu doresc acest lucru și nici nu sunt persoane rele. De exemplu, Pinocchio, păpușa de lemn care își dorea să devină un băiat adevărat, nu a mai ajuns la școală, a risipit banii pe care tatăl său i-a dat să-și cumpere rechizite și i-a provocat acestuia griji și supărări mari. Se întâmplă la fel și cu persoanele? Dă un exemplu.

JOC

Jucați, organizați în grupe: un elev/ o elevă anunță că mimează un personaj bun și filmul cunoscut în care apare. Ceilalți membri ai grupeii urmăresc reprezentarea și încearcă să ghicească despre ce personaj este vorba.

Activitate de grup

- Realizați un panou *Așa da / Așa nu* cu ilustrații care înfățișează comportamente ale copiilor, pozitive, respectiv negative. Ilustrațiile pot fi făcute de voi sau descărcate de pe internet. Expuneți panoul în holul școlii.

ȚINE MINTE!

Alege faptele bune și respinge faptele rele, indiferent de motivele invocate de cei care le comit.

PROVERB

Rău cu rău, bine cu bine se însoțesc.

REȚINE

Binele este o stare pe care și-o doresc toți oamenii.

Altruism, egoism

În această lecție vei învăța:

- ce înseamnă să fii generos;
- cum putem să-i ajutăm pe alții;
- ce admirăm la oamenii care se preocupă de binele altora.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

La pădure

Sâmbătă, elevii clasei a IV-a vor merge la pădure. Pentru ei, mersul la pădure este mai mult decât o excursie; este o mână de ajutor întinsă naturii și viețuitoarelor ei. Copiii vor merge să agațe în copaci căsuțe pentru păsărele. Doamna învățătoare le-a spus să se asocieze doi câte doi elevi, care să construiască împreună o căsuță. Căsuțele trebuie să fie ușoare; dacă sunt grele, vor îndoi crengile pe care vor fi agățate. Trebuie să fie și rezistente la ploaie și să aibă un loc prin care păsările să poată intra înăuntru și, dinăuntru, să poată vedea ce se întâmplă afară. Maria și George au făcut o echipă. Maria a adus carton și foarfecă. George a adus lipici și multe paie din plastic, cu care se bea suc. Din carton au făcut podeaua, pereții și acoperișul căsuței, pe care au lipit paie din plastic să reziste la ploaie. De o sfoară trecută prin acoperiș vor atârna căsuța în copac. Au verificat rezistența căsuței întorcând-o cu podeaua în sus și așezând pe podea un ou fiert tare, care cântărește, și-au spus ei, cât o vrăbiuță sau un cintezoii.

Au fost tare mândri de căsuța lor și bucuroși că au făcut o faptă bună.

- Ce faptă bună au făcut copiii? Pentru cine au făcut această faptă bună?
- Le-a plăcut să construiască împreună căsuța pentru păsărele? Crezi că le-a plăcut și la pădure când au atârnat căsuțele în copaci?
- De ce ne simțim bine când facem o faptă pentru binele altcuiva?

VOCABULAR

Altruism: preocupare pentru binele și bunăstarea altora; acțiune dezinteresată în favoarea altora; abnegație, generozitate.

Altruist: persoană care dă dovadă de altruism.

2. Realizează un desen din care să reiasă bucuria copiilor care au făcut o faptă bună pentru altcineva.

3. Alege dintre întâmplările de mai jos pe cele care ți se potrivesc:

- Aduci un măr la școală și pentru prietenul tău.
- Îți ascunzi caietul de matematică atunci când un coleg îți cere să îi arăți și lui cum se rezolvă un exercițiu.
- Dai de mâncare păsărilor din parc.
- Donezi haine și jucării pentru copiii nevoiași.
- Donezi biscuiți la banca de alimente din magazin.
- Refuzi să împarți desertul cu sora ta.

4. Citește și continuă enunțurile de mai jos:

- Prietenul meu este generos pentru că
- Părinții mei sunt generoși pentru că
- Bunicii mei sunt generoși pentru că
- Oamenii din localitatea mea sunt buni și generoși pentru că

5. Cine este altruistul? Cine este egoistul?

Citește situațiile următoare și apoi răspunde la cele două întrebări de mai sus.

- La locul de joacă, Petru și Costin se dau în leagăne. De ei se apropie o fetiță care îi spune mamei ei: „Vreau și eu în leagăn”. Petru oprește leagănul și îi cedează locul fetei.
- Petru și Costin au economisit fiecare câte 50 de lei să-și cumpere jucării. Petru și-a cumpărat o boxă audio. Costin și-a cumpărat o figurină lego. Acasă, Petru și Costin au construit figurina lego împreună.

ȚINE MINTE!

Starea de bine înseamnă sănătate.

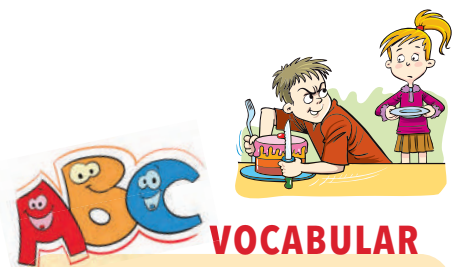

JOC

Câte doi, interpretați un dialog în fața clasei. Un elev va avea rolul altruistului, celălalt va avea rolul egoistului. Clasa să ghicească ce rol a avut fiecare.

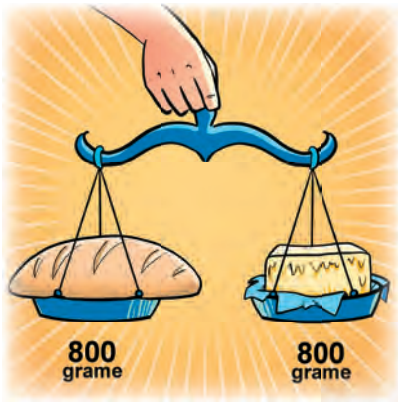
Activitate de grup

- Discutați despre cum pot copiii să se implice în acțiuni de ajutorare a altor copii.

VOCABULAR

Egoist: persoana care se gândește și acționează numai pentru binele său.

Cinste și necinste

În această lecție vei învăța:

- ce înseamnă să fii cinstit;
- ce fapte sunt necinstite și din ce motive se comit ele;
- cum sunt pedepsite faptele necinstite.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Vinovatul dovedit

Demult, trăia un brutar renumit pentru pâinea sa. Într-o zi, brutarului i se păru că țăranul de la care cumpăra unt îl înșală, vânzându-i bucăți de unt mai ușoare de un kilogram, cât ar fi trebuit să aibă și pentru cât plătea el. Bănuiala i s-a confirmat când a așezat bucățile de unt pe cântar: fiecare bucată de unt avea doar 800 de grame. Supărat, brutarul l-a acuzat de înșelătorie pe țăran.

Chemat la judecată, țăranul a susținut că este nevinovat.

– Cum îndrăznești să minți? sări brutarul. Chiar astăzi am cumpărat aceste bucăți de unt de la tine. Ai vrut să mă păcălești!

– Așa este, omule? a întrebat judecătorul. Untul acesta este al tău?

– Al meu este, însă, vedeți dumneavoastră, nu eu l-am înșelat pe brutar. Când mi-am cumpărat cântarul, cu care cântăresc bucățile de unt, nu am avut bani și pentru greutatea, așa că, pe un braț al cântarului, pun o bucată de unt, iar pe celălalt braț, o pâine despre care brutarul spune că are un kilogram. E vina mea că pâinea nu a avut un kilogram?

Judecătorul a cerut să i se aducă imediat un cântar și a cântărit pâinea; avea exact 800 de grame.

- Avea dreptate brutarul când spunea că înșelătoria este o faptă necinstită?
- Dar când a cerut să fie pedepsit țăranul despre care spunea că l-a înșelat la cântar?
- Era cinstit brutarul care vindea pâinea de 800 de grame la prețul unei pâini de un kilogram?
- Cum au fost dovedite faptele lui necinstite?

2. Care dintre proverbele alăturate sunt potrivite pentru brutarul din povestire? De ce?

3. Scrie un text scurt despre brutarul cel necinstit și cum crezi tu că și-a primit pedeapsa.

4. Cinste sau necinste? Citește propozițiile de mai jos și răspunde la întrebare. Explică răspunsurile tale.

- Ioana a găsit pe jos o bancnotă de 50 de lei. A dat banii doamnei învățătoare, ca să găsească păgubașul și să îi dea dânda celui care i-a pierdut.
- În timpul testului la matematică, Steliana copiază răspunsurile de la colegul ei Cezar.
- Marius vede că lui Nicu îi cade din buzunar telefonul, îl ridică și i-l dă înapoi.
- Cornelia a rămas singură în clasă. Pe banca Georgetei se află bentița roz cu steluțe la care Cornelia visa de mai multă vreme. A luat-o și a ascuns-o repede în ghiozdan, spunându-și că poate Georgeta va crede că a pierdut-o.

5. Completează propozițiile de mai jos cu cuvintele potrivite.

- Vânzătorul cinstit dă restul
- Omul cinstit muncește pentru a obține de care va avea nevoie.
- Munca cinstită trebuie corect.
- Furtul și înșelătoria sunt fapte
- Mincinosul nu este un om

6. Întrebați de ce spun minciuni, copiii au spus că se tem de pedepse pentru faptele pe care le-au comis și că își doresc să pară mai buni în fața colegilor lor.

Spune o poveste despre un copil care a mințit acasă pentru a nu fi pedepsit și ce s-a întâmplat când părinții au aflat ce s-a întâmplat cu adevărat.

PROVERBE

Minciuna are picioare scurte.

Ce ție nu-ți place altuia nu-i face.

Adevărul iese întotdeauna la iveală.

Hoțul își bate joc de cinste, dar la nevoie o cerșește.

Activitate de grup

- Discutați despre cum se pot feri copiii de cei care vor să îi înșele sau să îi jefuiască.

Respect și lipsă de respect

În această lecție vei învăța:

- ce este respectul și cum se manifestă el;
- de ce este important să ne tratăm cu respect unii pe alții.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

La teatru

Astăzi copiii vor merge la teatru. Vor pleca din fața școlii la ora 11 fix. Nu trebuie să întârzie niciun minut; la teatru nu se mai intră după începerea spectacolului.

Doamna învățătoare le-a spus copiilor cum să se comporte la teatru: să prezinte biletul la intrare, să lase hainele la garderobă, să nu alerge și să nu se îmbrâncească. Și, desigur, să nu vorbească tare, unii cu alții. Le-a mai spus și că, în sala de spectacol, fiecare se așază pe locul indicat pe biletul său și așteaptă liniștit începerea spectacolului. În timpul spectacolului nu se vorbește, nu se foșnesc ambalaje de bomboane și nu se intră sau se iese din sală, iar telefoanele se închid.

Respectând aceste reguli, îi respectăm și pe actori, dar și pe ceilalți spectatori. Pentru talentul și interpretarea lor, la sfârșitul spectacolului, pe actori îi răsplătim cu aplauze.

- Ce reguli trebuie să respecte copiii când merg la teatru?
- Cum îi respectă ei pe ceilalți spectatori? Dar pe actori, în timpul spectacolului?
- Cum îi răsplătim pe actori pentru spectacolul lor?

2. Cui datorăm respect? Completează lista de mai jos:

- părinților
- bunicilor
- doamnei învățătoare/domnului învățător
- doamnelor învățătoare/domnilor învățători de la celelalte clase
- doamnei bibliotecare/domnului bibliotecar
- doamnei /domnului portar.

3. Completează propozițiile de mai jos folosind cuvinte sau expresii care arată acțiuni prin care ne manifestăm respectul!

- Respectăm o persoana care vorbește
- Respectăm o persoană care citește
- Ne respectăm părinții
- Ne respectăm colegii
- Ne respectăm vecinii

ȚINE MINTE!

Vorbește cu respect, ca nimeni să nu fie jignit.

Ca să fii respectat, începe prin a te respecta.

4. Respect sau lipsă de respect? Răspunde cu DA sau NU.

- Este ora 8 fără 10 minute. Rodica se grăbește să nu întârzie la școală. „Bunico, am fugit. Strânge tu lucrurile aruncate pe jos din camera mea!”
- Ștefan prezintă tema la ora de științe. În acest timp, Adina își frunzărește caietul și spune destul de tare, cât să audă doamna învățătoare, că ea și-a făcut tema mai bine.
- În timp ce Gabriel citește o compunere, Elisabeta vorbește cu colega ei de bancă.
- Copiii s-au așezat la rând, unul după altul, și așteaptă să urce în autocar. Victor intră în fața tuturor, ca să ocupe un loc la fereastră.

Activitate de grup

Pe rând, povestești câte o situație în care ați fost tratați cu lipsă de respect. Spuneți:

- ce ați simțit în acea situație;
- cum v-ați comportat față de cei care v-au tratat cu lipsă de respect.

5. Ce deosebire există între imaginile alăturate?

Cum se manifestă respectul față de mediu? Dar lipsa de respect?

Responsabilități

În această lecție vei învăța:

- ce responsabilități și îndatoriri au copiii acasă, la școală, pe stradă și pe terenul de joacă.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Vreau un câțel

Dorința arzătoare a lui George este să aibă un câțel. I-ar plăcea foarte mult să se joace și să alerge cu el prin parc, sub privirile admirative ale copiilor.

Într-o zi, George și-a luat inima în dinți și i-a zis mamei:

– Vreau și eu un câțel!

Mama s-a gândit un timp și apoi a spus:

– Nu știu dacă vei fi în stare să ai grijă de el.

– Să am grijă de el?! s-a minunat George. Ce ar trebui să fac?

– Un câine are nevoie de hrană și apă. Trebuie lăsat să alerge, trebuie periat și îngrijit. De asemenea, trebuie dresat.

George a oftat. „E mult de muncă. Sunt multe responsabilități.”

- De ce își dorea George un câine? Are George dreptul la joacă?
- De ce nu i-a luat mama un câțel? I-a încălcat mama dreptul la joacă? De ce?
- Ce responsabilități ai față de câțelul tău?

VOCABULAR

Responsabilitate; îndatoriri: obligația de a face ceva.

2. Mama i-a dat lui George o carte și i-a spus:

– Citește despre cum se îngrijește un câine și scrie o listă cu tot ce ai de făcut.

După ce a citit mai multe pagini din cartea pe care i-a dat-o mama, George a luat o foaie de hârtie și a scris următoarele:

Să ai grijă de câțelul tău!

- Câinele mănâncă o dată pe zi. Nu uita să-i dai de mâncare!
- Nu uita să-i dai apă!
- Câinele trebuie să fie curat. Perie-l zilnic!
- Curăță dacă a făcut murdărie în casă!
- Nu lăsa câinele să zgârie pereții sau să roadă lucrurile!
- Câinele are nevoie de mișcare. Du-l la plimbare și lasă-l să alerge!
- Dresează câinele să știe să se poarte.

- Ce sfat îi dai lui George?

3. Copiii au responsabilități față de ei înșiși și față de alții.

- Ce responsabilități ai față de tine însuși? Completează lista de mai jos:
 - Să înveți.
 - Să îți îngrijești sănătatea.
 - Să fii mereu curat.
 - Să îți controlezi gesturile și manifestările.
 - Să îți stăpânești pornirile.

4. La școală, copiii au următoarele îndatoriri:

- Să o asculte pe doamna învățătoare.
 - Să se comporte civilizat.
 - Să păstreze curățenia clasei.
 - Să învețe.
 - Să își respecte colegii.
 - Să păstreze și să îngrijească lucrurile din clasă.
- Știi că ai aceste îndatoriri? De unde le-ai aflat?

Mimează în fața clasei o îndatorire pe care o ai acasă. Pe măsură ce clasa ghicește, întocmește o listă cu responsabilitățile și îndatoririle pe care le au copiii.

Activitate de grup

- Discutați în grupuri de patru-cinci elevi despre îndatoririle voastre acasă și la școală. Stabiliți apoi care este cel care respectă cel mai mult îndatoririle pe care le are.

- Ești dator să ai grijă de sănătatea ta. Tu ai grijă de ea?

REȚINE

Frecventarea școlii este prima îndatorire a unui copil.

TEMĂ

Scrive o compunere despre responsabilitățile pe care le ai acasă.

Solidaritate și lipsă de solidaritate

În această lecție vei învăța:

- ce înseamnă să fii solidar;
- cum ajută solidaritatea la întărirea relațiilor dintre oameni.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Din solidaritate

Camelia are o boală care se numește diabet. Uneori, organismul ei are nevoie de ceva dulce.

În vacanța de vară, Camelia a fost la bunici și a petrecut multe zile plimbându-se prin pădure cu Emil, verișorul ei mai mare. Într-o zi, când Camelia a simțit că amețește și nu avea nimic dulce la ea, Emil nu a stat pe gânduri, a intrat în livada plină cu prune de la marginea satului și a cules pentru ea un pumn de fructe zemoase și dulci. Camelia s-a bucurat de gustul lor și s-a simțit mai bine imediat.

Când paznicul livezii, apărut ca din senin în fața copiilor, i-a acuzat de furt, Emil a încercat să își justifice fapta. Dar paznicul i-a spus că pentru fapta sa va trebui să plătească: ori muncește în livadă, ori va da socoteală polițistului din sat. Emil a acceptat să culeagă fructele, iar Camelia s-a oferit să ajute și ea. Supărarea paznicului a trecut înțelegând că Emil nu era un copil pus pe rele, ci un băiat bun, care i-a sărit în ajutor verișoarei sale într-un moment mai greu.

VOCABULAR

Solidaritate: legătură strânsă între oameni, ajutor reciproc; încredere reciprocă între oameni.

Diabet: Boală provocată de un exces de zahăr în organism. Bolnavii de diabet consumă puține dulciuri și, uneori, organismul lor simte lipsa zahărului.

- Ce fapte bune a făcut Emil? Dar Camelia?
- De ce a fost pedepsit Emil pentru faptele sale?
- Tu ce ai fi făcut în locul lui Emil? Dar în locul paznicului?

Scopul proiectului vostru este să strângeți fonduri pentru o casă de copii.

Proiect

Târgul de Paște

Organizați un Târg de Paște cu produse confecționate de voi. Invitați și celelalte clase a IV-a din școală să participe la proiect! Puteți realiza un afiș pe care să îl lipiți pe hol, pe ușa clasei.

Lucrați în grupe (echipe) de câte 3-5 elevi.

Pregătiți-vă să începeți proiectul!

- Alegeți titlul proiectului și un cuvânt semnificativ pentru el (un proverb, o zicală sau un îndemn), de exemplu: *Măinile dibace lucruri bune acum pot face!*
- Planificați-vă activitatea!
 - ✓ Stabiliți perioada în care desfășurați proiectul. Veți putea avea nevoie de 3 sau 4 săptămâni.
 - ✓ Întocmiți o listă cu activitățile pe care vă gândiți să le desfășurați.
 - ✓ Implicați toți elevii din grupă în activitățile proiectului, atribuindu-le roluri în proiect.
 - ✓ La final, redactați fișa de proiect, sub forma următorului tabel:

Activitatea desfășurată	Perioada (zile, săptămâni)	Cine răspunde
1.
2.

- Întocmiți o listă cu persoanele care vă pot ajuta; acestea vă vor fi parteneri în proiect (doamna învățătoare/domnul învățător, părinții).

1. Ce veți face?

- Decideți ce produse veți confecționa pentru a le vinde la târg. Puteți confecționa felicitări, colaje, fotografii, ouă desenate, coșulețe împletite din nuiele, păpuși din linguri de lemn sau paie.
- Adunați materiale din care veți confecționa produsele.
- Confecționați cât mai multe produse, la școală sau în familie, cu ajutorul partenerilor din proiect.
- Organizați expoziția cu vânzare pe holurile școlii. Fiecare clasă va avea locul unde să expună produsele realizate de elevi. Expoziția se poate realiza și on-line. On-line, se vor prezenta fotografii cu obiectele produse.

- Efectuați vizita la casa de copii aleasă și donați sumele de bani strânse din vânzarea produselor realizate.

2. Cum va fi evaluat proiectul?

Un proiect foarte bun are:

- multe produse realizate, câte trei de fiecare elev din grupă,
- produse realizate cu motive tradiționale,
- toți membrii grupei implicați în realizarea proiectului.

3. Cum vor fi popularizate rezultatele?

La avizierul clasei, prin mesaje telefonice sau e-mail-uri trimise părinților sau prietenilor, pe grupurile voastre de socializare.

Recapitulare

1. Completează propozițiile de mai jos utilizând cuvintele potrivite.
- Sora mea este bună pentru că
 - Prietenul cu care corespundez on-line este bun deoarece
 - Tatăl meu este bun întrucât
 - Doamna asistentă de la cabinetul medical este bună cu noi deoarece
 - Vecinul nostru este bun pentru că

2. Schimbă ordinea literelor pentru a obține un cuvânt care arată sentimentul pe care trebuie să îl manifestăm față de semenii noștri.

S C E P T R E →

3. Cât de importante sunt pentru tine următoarele valori: bine, cinste, generozitate, respect, solidaritate? Alege locul fiecăreia pe scală!

0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10

4. Dă un exemplu pentru fiecare modalitate de manifestare a respectului, respectiv a lipsei de respect, menționată mai jos. Precizează dacă a fost manifestare de respect sau de lipsă de respect și față de cine.

A. Să ai ținuta îngrijită	B. Să mănânci în oră	C. Să vorbești neîntrebat
D. Să fii punctual	E. Să îți respecti promisiunile	F. Să ai grijă de lucrurile altora

5. Caută proverbe și ghicitori despre cinste.

Recapitulare

6. Dă exemple de personaje din povești, filme sau desene animate, cinstite sau necinstite. În pereche cu o colegă sau un coleg, completați tabelul, după ce l-ați transcris pe o coală de hârtie:

Personajul	Fapta sa	Povestea/filmul
Personajul cinstit		
Personajul cinstit		
Personajul cinstit		
Personajul necinstit		
Personajul necinstit		
Personajul necinstit		

7. Ce faci în situațiile următoare?

① Găsești pe jos o bancnotă de 50 de lei.

- a) lei banii și îi bagi în buzunar.
- b) Dai banii doamnei învățătoare să îi dea dânsa celui care i-a pierdut.
- c) Îi dai colegei tale de clasă, Ruxandra, care spune că sunt ai ei.

② La ora de desen, colegul din dreapta ta te roagă să îi împrumuți și lui acuarelele tale.

- a) Îi dai acuarelele tale și îl anunți pe domnul învățător că nu ai acuarelele și nu poți lucra la oră.
- b) Îți ascunzi acuarelele în ghiozdan și îi spui că le-ai uitat acasă.
- c) Împarți cu el acuarelele tale, să puteți lucra amândoi la oră.

Caracterizează cu ajutorul unuia dintre cuvintele de mai jos, acțiunile persoanelor care ar răspunde la întrebare alegând varianta ①c), respectiv ②c):

necinste, corectitudine, naivitate, înșelătorie, egoism, colegialitate

Câte doi, interpretați un dialog în fața clasei. Un elev va avea rolul personajului bun, celălalt va avea rolul personajului rău. Clasa va ghici ce rol a avut fiecare.

Evaluare

1. Completează spațiile libere cu literele necesare pentru a compune cuvintele care caracterizează comportarea morală a copiilor.

Un copil bun

R _ _ P _ CT

C _ _ ST _

R _ S _ _ NS _ _ _ L _ _ _ T _

dă dovadă de:

S _ L _ D _ R _ _ _ T _

A _ TR _ _ SM

G _ N _ R _ _ _ T _ T _

2. Adevărat sau fals? Răspunde cu DA sau NU.

- Înșelătoria se pedepsește.
- La școală o respectăm numai pe doamna învățătoare.
- Generosul dăruiește altuia așteptând, la rândul său, să fie răsplătit.
- Uneori, copiii mint pentru a fi văzuți într-o lumina mai bună de către colegii lor.
- Copiii sunt prea mici pentru a avea responsabilități.
- Dau dovadă de generozitate dacă, la test, îi arăt răspunsurile la întrebări și colegului din spatele meu.

3. Scrie un text despre solidaritatea cu copiii necăjiți folosind cuvintele:

împreună, copii, respect, generoși, bucurie, dăruim

Numărul cerinței	Calificativul			Numărul total de cerculețe	Calificativul parțial obținut
	Foarte bine 0 0 0	Bine 0 0	Suficient 0		
1.	5-6 cuvinte	3-4 cuvinte	1-2 cuvinte		
2.	5-6 răspunsuri corecte	3-4 răspunsuri corecte	1-2 răspunsuri corecte		
3.	5-6 cuvinte folosite	3-4 cuvinte folosite	1-2 cuvinte folosite		

Calificativul final obținut

8-9 din 9	Foarte bine
5-7 din 9	Bine
3-4 din 9	Suficient

Unitatea 3 - NORME ȘI COMPORTAMENTE MORALE

Lección 15 - Normele morale

Lección 16 - Comportamentul în familie

Lección 17 - Comportamentul în școală

Lección 18 - Comportamentul în grupuri

Lección 19 - Comportamentul acasă
și în locuri publice

Lección 20 - Cooperarea

Lección 21 - Competiția

Lección 22 - Despre ajutor și voluntariat

Lección 23 - Toleranța

Lección 24 - Probleme la școală și pe stradă

Lección 25 - Să ne comportăm mai bine

Proiect

Recapitulare

Evaluare

Normele morale

În această lecție vei învăța:

- care sunt cele mai importante norme morale și cine le respectă;
- cum să deosebești o normă morală de o normă juridică.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Of, punctualitatea!

Filip își alesese ca loc de repaus mănăstirea Agapia, unde profesorul Niculescu obișnuia să-și petreacă vacanțele...

O bandă zgomotoasă de excursioniști, coborând pe lângă el, îi aminti că e așteptat. Se îndreptă, iuțind pasul, spre casa profesorului. Era și timpul. Doamna Niculescu se impacientase. Îi era foame...

– Asta îmi displace mie cel mai mult la tinerii aceștia, făcu ea: nu-s punctuali!

– Ce punctuali? Se enervă domnul Niculescu... Mai are băiatul încă un sfert de oră. Dacă venea prea devreme, ai fi spus că-i indiscret, rău crescut sau mai știu eu ce...

Filip deschise portița...

– N-am întârziat cumva?

Dar doamna Niculescu îi ieși înaintea, cu cel mai amabil surâs:

– Deloc, domnule Vararu. Tocmai spuneam că dumneata ești foarte punctual...

după Al. O. Teodoreanu

VOCABULAR

Normă morală: regulă de comportare, de conviețuire în societate, într-o colectivitate; încălcarea ei este sancționată de oameni, de opinia publică, nu de lege.

A ridica moralul (cuiva): a îmbărbăta (pe cineva).

- La mănăstire, excursioniștii zgomotoși atrag atenția celorlalți. De ce?
- Ce și-a amintit Filip? Ce regulă trebuie respectată atunci când ești așteptat de cineva?
- Tu ești punctual?

2. Punctualitatea este o normă morală. Oamenii care o respectă sunt apreciați de ceilalți. Oamenii care o încalcă sunt judecați de ceilalți și, în anumite situații, chiar muștrați pentru că i-au făcut pe ceilalți să îi aștepte și, poate chiar, să le creeze altora neplăceri.

Dă exemple de norme morale pe care trebuie să le respecte copiii și spune ce se întâmplă atunci când ele sunt încălcate. Spune și ce cred ceilalți despre copiii care respectă normele morale menționate.

3. Realizează un desen cu copii care încalcă o normă morală. În partea de jos a desenului scrie ce ai face tu pentru a-i convinge pe copii să respecte norma.

4. Completează enunțurile de mai jos:

- Trebuie să spui mereu
 - Dacă vrei să fii respectat de alții, atunci
 - Nu trebuie să îl pe cel care vorbește.
- Așteaptă să îți vină pentru a interveni într-o discuție.
- Nu dacă vrei ca alții să aibă încredere în tine.
- Nu ai voie să

JOC

Jucați următorul joc: un elev/o elevă este înțeleptul satului și stă pe un scaun înalt, ajutat de doi copii care joacă rolul de săteni bătrâni. Ceilalți elevi vin la înțelept cu jetoane în care au scris reguli propuse pentru cartea de înțelepciune a satului lor. Înțeleptul satului adună propunerile, apoi se consultă cu bătrânii înțelepți și anunță regulile selectate și autorii lor.

Activitate de grup

- Formulați norme morale pe care le respectați acasă și la școală.
Scrieți-le, în caiet, într-un tabel cu următoarele coloane:

E bine să faci	Trebuie să faci	Nu trebuie să faci

ȚINE MINTE!

A respecta normele morale ale localității tale este o obligație și o mândrie.

GHCITOARE

Ce regulă de bine
O respectă orișicine
Că, de nu, va fi de-ocară?
Ea este normă

(...morală...)

PROVERB

A fi mare nu-i mirare.
A fi Om e lucru mare.

REȚINE

Normele morale sunt create într-o familie, într-o localitate, într-o regiune, de-a lungul timpului. Nerespectarea lor este dezaprobată de oamenii locului.

VOCABULAR

Faptă de ocară: faptă rușinoasă, faptă de batjocură.

Comportamentul în familie

În această lecție vei învăța:

- cum ne comportăm în familie;
- ce reguli trebuie să respectăm acasă.

1. Privește ilustrațiile de mai jos și apoi răspunde la întrebări:

- Cum se comportă membrii unei familii unii cu alții la aniversări sau cu ocazia unor sărbători?
- Ce sentimente împărtășesc ei unii față de alții?
- Ce sentimente împărtășesc ei când își petrec timpul împreună?

2. Completează în caiet spațiile libere și arată cine mai poate face parte dintr-o familie alături de părinți și copii.

- Mama mamei mele este mea.
- Tatăl tatălui meu este meu.
- Sora mamei mele este mea.
- Fratele tatălui meu este meu.
- Fiica mătușii mele este mea.
- Fiul unchiului meu este meu.

ȚINE MINTE!

În familie ne naștem și creștem. În familie găsim ocrotirea, înțelegerea și afecțiunea de care avem nevoie. Cu cei din familie împărtășim bucuriile, succesele și realizările.

3. Alege una dintre ilustrații și scrie un mic text despre evenimentul sau activitatea care îi leagă cel mai mult pe membrii unei familii.

4. Cum se comportă copiii în familie? Alege din lista de mai jos și dă exemple de situații în care te-ai comportat tu astfel?

- Povestesc acasă ce au făcut la școală.
- Nu răspund la întrebările care le sunt adresate.
- Salută când intră în casă, venind de afară.
- Au responsabilități stabilite împreună cu părinții.
- Își ajută părinții sau frații atunci când sunt rugați să o facă.
- Nu fac treburi gospodărești deoarece sunt prea mici.

5. Citește situațiile următoare și scrie în caiet ce ai face tu în fiecare caz în parte:

- Trebuie să pleci la școală, dar nu ți-ai făcut patul.
 - a) Faci patul și apoi pleci.
 - b) Închizi ușa camerei, să nu se vadă că patul este nefăcut.
 - c) O rogi pe bunica să îți facă patul.
- Ai pătat biroul cu cerneală.
 - a) Ascunzi pata sub o carte.
 - b) Cureți pata cu un burete ud.
 - c) Îi spui mamei ce ai făcut și o rogi să îți arate cum se curăță pata.
- Ai găsit jurnalul surorii tale mai mari.
 - a) Îl dai înapoi surorii tale, fără să îl citești.
 - b) Îl citești.
 - c) I-l dai mamei.

6. Pornind de la situațiile prezentate mai sus, formulează reguli de bună comportare a copiilor în familie.

- Ce se întâmplă atunci când aceste reguli nu sunt respectate?
- Povestește colegilor ce ți s-a întâmplat odată, când nu ai respectat regulile stabilite în familie.

Activitate de grup

- Discutați, în mici grupuri, ce pot face copiii pentru ca în familie regulile să fie respectate. Prezentați, în fața clasei, concluziile.

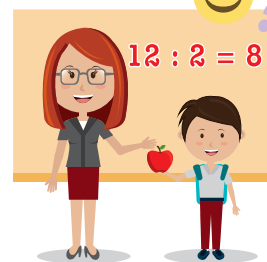
Mimează în fața clasei situații în care ești de unul singur sau lucruri pe care le faci de unul singur.

De ce vor părinții să fie singuri atunci când discută unele lucruri?

SĂ RÂDEM

- Dacă îți dau 12 mere și-ți cer să-i dai jumătate frățiorului tău, câte-ți mai rămân? Întreabă învățătoarea.
- Opt.
- Nu știi împărțirea?
- Eu o știu, dar frățiorul meu, nu.

REȚINE

Membrii unei familii se ajută unii pe ceilalți.

Comportamentul în școală

În această lecție vei învăța:

- ce trebuie și ce nu trebuie să facem la școală;
- ce reguli trebuie să respectăm când suntem la școală.

1. Privește desenul de mai jos și răspunde la întrebări:

ȚINE MINTE!

La școală trebuie să respectăm anumite reguli. Regulile stabilesc ce este permis să facem și ce este interzis. Regulile sunt necesare pentru ca la școală să existe ordine, copiii să poată învăța și drepturile lor să fie respectate.

VOCABULAR

Lege: regulă importantă, obligatorie pentru toți cetățenii unei țări. Legile sunt elaborate de autoritățile statului.

- Ce fac copiii la școală?
- Ce nu îți place în acest desen? De ce?
- Există și lucruri care îți plac în acest desen? Care?
- Tu cum te porți la școală?

2. Completează căsuțele libere cu vocalele corespunzătoare și vei găsi cinci cuvinte ce denumesc lucruri care ne plac la școală.

	R	D		N				
C		R		T		N		
	N	V		Ț		T		R
C			P		R		R	
R		S	P		C	T		

3. Elevul care întârzie trebuie să rămână la școală, zilnic, două ore în plus, timp de două luni.

- Ești de acord ca această regulă să se aplice în clasa ta? De ce?

Activitate de grup

- Scrieți cinci reguli pe care copiii trebuie să le respecte la școală în timpul orelor și în pauze. Regulile trebuie să contribuie la îndreptarea lucrurilor care nu vă plac și care nu vreți să se întâmple în școala voastră. Prezentați-le clasei și împreună elaborați un regulament al elevilor.

TEMĂ

Citește textul de mai jos. Identifică greșelile pe care le face Ana la școală și scrie în caiet cum ar fi trebuit să procedeze ea.

Ieri, când a ajuns la școală, s-a întâlnit cu doamna directoare.

– Ana, ai întârziat la ore, i-a spus doamna directoare, încruntată.

– S-a mai întâmplat și altă dată, a spus Ana și a luat-o la fugă pe coridor.

În clasă, Ana a început să caute în ghiozdan. Ca de obicei, nu găsea pixul, creioanele și caietul de care avea nevoie.

– La sfârșitul orelor, vei rămâne în clasă, i-a spus doamna învățătoare.

În pauza mare, Ana a vrut să sară coarda. A căutat în ghiozdanul Mariei, i-a luat coarda și s-a dus pe holul din fața clasei.

În pauza următoare, Ana a vrut să se joace cu fetele. Nimeni însă nu a vrut să se joace cu ea. Ana le-a amenințat că le bate.

- Ce îți place și ce nu îți place în aceste desene?

REȚINE

Regulile trebuie să fie corecte.

Încălcarea regulamentului școlar se pedepsește.

Comportamentul în grupuri

În această lecție vei învăța:

- ce înseamnă un prieten;
- ce relații există între prieteni;
- cum se manifestă prietenia.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Doi prieteni

Maria și George sunt prieteni buni. Ei merg la școală împreună, iar după-amiaza se întâlnesc în parc.

La școală, în pauză, vorbesc despre lecții, își verifică temele și, uneori, fac schimb de sandvișuri.

În parc, George vine cu Lăbuș, câțelul pe care l-a primit cadou de la părinți. Maria vine cu bicicleta. Cu Lăbuș se joacă amândoi. Maria îi dă lui George bicicleta, să se plimbe și el. Uneori, se joacă împreună cu alți copii sau, pur și simplu, stau de vorbă. Odată, George i-a spus Mariei un secret al său. Maria a promis că nu îl va spune nimănui.

Când părinții le dau voie, merg împreună la film sau la teatrul de păpuși. Biletele le cumpără pe rând: o dată Maria, o dată George. După spectacol, se opresc la o cofetărie.

- Ce fac Maria și George la școală? Dar în timpul liber?
- De ce spunem că Maria și George sunt prieteni?
- Cum te porți când ești prieten cu cineva?

2. Tu ai prieteni? Povestește cum ai ajuns să fii prieten.

3. Ești în parc cu mai mulți prieteni. Doi copii, care s-au mutat de curând la școala ta, vin cu o minge și îți propun să vă jucați împreună. Ce faci? Alege dintre variantele următoare.

- Refuzi, pentru că nu îi cunoști.
- Refuzi, pentru că nu sunt prietenii tăi.
- Accepți, dacă te lasă pe tine să alegi ce joc veți juca.
- Accepți, dacă te lasă pe tine să stabilești regulile jocului.

PROVERB

Prietenul la nevoie se cunoaște.

- Povestește clasei o întâmplare care să ilustreze acest proverb.

- Accepți cu plăcere și te gândești că cei doi copii ți-ar putea deveni prieteni de joacă.
- Ai putea proceda și altfel? Explică.

Activitate de grup

- Prietenii tăi cei mai buni s-au certat, deoarece unul dintre ei nu a vrut să-i dea caietul său de matematică celuilalt, să copieze tema de acasă. Acum nu îți mai vorbesc și fiecare îți cere, ca dovadă de prietenie, să procedezi la fel cu celălalt. Tu ce faci? Explică.

PROVERB

Spune-mi cu cine te însoțești ca să-ți spun cine ești.

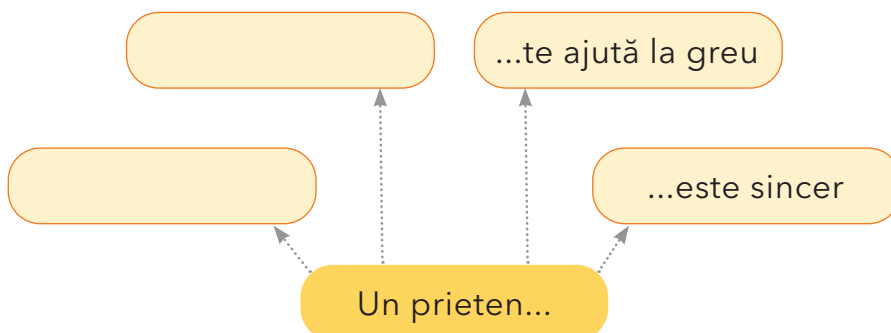
- Explică ce înțelegi din acest proverb.

JOC

Imaginează-ți o situație în care doi copii sunt prieteni buni. Alege-ți un prieten și jucați în clasă cele două roluri.

TEMĂ

Scrie și completează în caiet ciorchinele de mai jos, gândindu-te cum trebuie să fie un prieten.

REȚINE

Prietenii adevărați se bucură împreună cu voi și au curajul să vă spună și lucruri neplăcute.

Comportamentul acasă și în locuri publice

În această lecție vei învăța:

- despre pericolele care îi amenință pe copii acasă sau pe stradă;
- cum se pot feri copiii de pericole.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Drobul de sare

Într-o seară, după ce și-a culcat copilul, o femeie a văzut pe sobă un drob de sare. S-a gândit că pisica s-ar putea cățara pe sobă și ar putea răsturna drobul de sare. Iar drobul de sare ar putea cădea în capul copilului, să îl omoare.

Speriată, cu ochii la drobul de sare, femeia a început să plângă și să bocească.

(După Ion Creangă, „Prostia omenească”)

- De ce plângea femeia?
- Avea ea dreptate să se teamă pentru copilul ei? De ce?
- Ce ar fi trebuit să facă femeia?
- Ce trebuie să facem atunci când ne temem de ceva?

2. Mulți părinți își fac griji când copiii sunt singuri acasă. Ce motive au părinții? Alege din lista de mai jos.

- Se tem de accidente.
- Copiii pot primi persoane străine în casă.
- Se gândesc că, din neatenție, copiii ar putea provoca incendii sau inundații.

- Ce alte motive de îngrijorare ar putea avea părinții?
- Este justificată teama părinților?
- Formulează trei reguli pe care copiii trebuie să le respecte când rămân singuri acasă.

VOCABULAR

Drob de sare: bucată mare de sare nesfărâmată, tare ca o piatră.

3. Mulți copii nu se simt în siguranță când merg pe stradă. Unii sunt chiar speriați. Copiii nu se simt în siguranță deoarece:

- au fost speriați, urmăriți sau amenințați de persoane suspecte;
- pe stradă au loc bătăi, scandaluri, furturi;
- străzile nu sunt luminate corespunzător;
- pe stradă circulă multe mașini sau sunt câini vagabonzi.
- Ce alte motive de teamă ar putea avea copiii?

4. Când apelezi la polițistul care veghează pe stradă? Alege din lista de mai jos.

- Te urmărește o persoană necunoscută.
- Vezi o elevă de liceu care smulge cerceii din urechile unei fete.
- Vrei să traversezi strada, dar semaforul arată roșu.
- Vrei să traversezi strada, dar nu vezi nicio trecere de pietoni, iar mașinile circulă cu viteză.
- Un băiat mare te-a amenințat că te bate și ți-a cerut bani.

5. Pentru a fi în siguranță pe stradă și a evita pericolul pe care îl reprezintă mașinile, copiii trebuie să respecte următoarele reguli de circulație:

- Să circule numai pe trotuar.
- Să traverseze strada numai prin locurile marcate.
- Să traverseze strada prin locurile unde există semafoare și numai la lumina verde a semaforului.
- Înainte de a traversa strada, să se asigure că nu vin mașini.
- Să nu alerge când traversează strada.
- Ce alte reguli trebuie să respecte copiii când merg pe stradă?

Formați echipe de câte doi elevi. Fiecare echipă va pune o întrebare, iar cealaltă trebuie să răspundă. Câștigă echipa care are cele mai multe răspunsuri corecte.

TEMĂ

Scrie o compunere despre pericolele care îi amenință pe copii pe stradă.

GHICITOARE

Paznic sunt la colț de stradă
Și din ochi mereu clipesc.
Am trei ochi - mai mulți ca tine -
Și pe rând cu ei privesc.
Semaforul

- Caută și tu o ghicitoare pe aceeași temă.

REȚINE

Fii atent când traversezi strada și mergi în pas vioi!

Cooperarea

În această lecție vei învăța:

- despre colaborare și modalitățile în care putem colabora;
- despre beneficiile colaborării.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Patru lecții de la păsările migratoare

Stolurile de păsări migratoare ne oferă prilejul de a învăța cum să colaborăm unii cu alții pentru un scop comun.

Stolul are forma literei V; aceasta ajută păsările să zboare mai repede și mai ușor. Păsările din față creează curenți de aer care înalță păsările aflate în spatele lor. **Lecția 1:** Cei care au un țel comun îl ating mai repede acționând toți în aceeași direcție.

Pasărea care iese din formație este readusă înapoi de forța puternică a aerului. **Lecția 2:** E mai greu să faci ceva singur, decât în echipă sau în grup.

Dacă pasărea conducător obosește, lasă locul alteia și trece în spatele formației. **Lecția 3:** Acționând în grup, putem să ne afirmăm, să preluăm conducerea, să ne odihnim.

În caz de boală sau rănire, două păsări se opresc din zbor și stau cu pasărea bolnavă până când aceasta își revine sau moare. Apoi își reiau zborul. **Lecția 4:** Toți avem nevoie de ajutor uneori, de cineva care să ne susțină.

ABC VOCABULAR

Beneficiu: avantaj, câștig.

Cooperare: activitate realizată împreună cu alții pentru un scop comun; colaborare.

- De ce zboară păsările migratoare în stoluri și nu singure?
- Ce se întâmplă atunci când pasărea din vârful stolului obosește? Dar atunci când o pasăre nu mai poate continua zborul?
- Care sunt cele patru lecții pe care ni le dau păsările migratoare?

2. Realizează un desen care să ilustreze una dintre „lecțiile” învățate de la păsările migratoare, și anume aceea care ți-a plăcut cel mai mult. Prezintă-l colegilor.

3. Alege din lista de mai jos situațiile în care elevii pot colabora la școală cu colegii de clasă.

- rezolvarea unor teme individuale;
 - realizarea unui afiș;
 - un meci de fotbal;
 - rezolvarea exercițiilor la testul de limba română;
 - un concurs de alergări;
 - decorarea clasei.
- În ce alte situații pot colabora elevii la școală?

4. În clasa lui George și a Mariei, de regulă, fac de serviciu câte doi elevi. În recreație, unul șterge tabla, iar celălalt aerisește sala de clasă și udă florile. Amândoi aduc coșul cu cornurile și cutiile de lapte care se servesc elevilor în recreația mare, apoi unul împarte cornurile și celălalt laptele. La sfârșitul orelor, un elev de serviciu adună hârtiile din bănci, iar celălalt strânge și pune în dulap cărțile care rămân la școală.

- Cum colaborează elevii de serviciu în clasa voastră?
- Ce alte activități desfășoară ei?
- Tu ce beneficii ai avut din colaborarea cu colegii tăi?

5. Cum pot colabora elevii pentru pregătirea unei serbări școlare?

6. Atunci când colaborăm cu alții la realizarea unui scop comun, putem să îl atingem mai repede și mai ușor. De asemenea, avem și șansa de a primi ajutor la un moment dat. Toate acestea sunt beneficii ale colaborării.

- Ce alte beneficii prezintă colaborarea?

Activitate de grup

- Realizați un desen care să ilustreze cum colaborează părinții cu doamna învățătoare la școală.

TEMĂ

Găsește o pildă sau un proverb care să ilustreze beneficiile colaborării.

ȚINE MINTE!

Unde's doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește.
(Hora Unirii)

REȚINE

Membrii unui grup pot colabora în acțiunile pe care le întreprind sau se pot lua la întrecere. Colaborând cu alții, munca devine mai ușoară, eforturile sunt mai mici și scopurile se ating mai repede.

Competiția

În această lecție vei învăța:

- despre competiție și modalitățile în care putem concura, precum și despre beneficiile competiției.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Întrecerea

Mai multe broscuțe din baltă se întreceau care să ajungă prima în vârful unui turn. Oamenii, care urmăreau ascensiunea lor, nu credeau că vreuna va reuși și le spuneau că ar trebui să renunțe.

Broscuțele nu i-au ascultat. Au urcat ele ce au urcat, după care, oboseite de prea mult efort, au abandonat competiția.

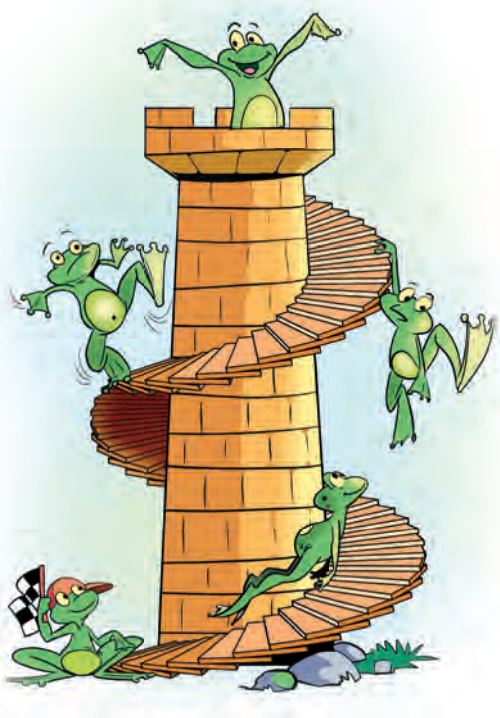
Numai una urca fără încetare.

„Renunță. Nu vei putea ajunge în vârf”, îi spuneau oamenii. Însă broscuța își propusese să ajungă în vârf și nu s-a dat bătută.

- Pentru ce se întreceau broscuțele?
- De ce le-au sfătuit oamenii să renunțe?
- De ce au renunțat cele mai multe broscuțe la întrecere?
- Ce calități crezi că avea broscuța care a ajuns în vârful turnului?
- Știi și tu o poveste asemănătoare? Spune-o colegilor.

2. La școală, elevii se întrec la diferite concursuri, cum ar fi cele de recitări sau de desene pe asfalt. Acestea sunt exemple de competiții școlare.

- Ce alte competiții se organizează la școală?
- Există competiții și în afara școlii? Dă exemple și de asemenea competiții.
- Tu la ce competiție ai participat?

VOCABULAR

Competiție: întrecere, concurs.

3. De ce se iau oamenii la întrecere? Alege din lista de mai jos.

- dorință de afirmare;
 - ambiție;
 - admirație din partea celorlalți;
 - dorință de câștig;
 - premii;
 - recunoașterea talentelor și a meritelor;
 - faimă.
- Ce alte motive mai pot avea oamenii pentru a intra în competiție unii cu alții?

4. Competiția poate fi corectă sau incorectă. În care dintre situațiile de mai jos concurenții procedează corect și în care incorect? De ce?

- Luni se va alege șeful clasei. Ionel a promis câte o înghețată colegilor care îl vor alege.
- Pentru concursul de biciclete, Maria și George au făcut antrenamente în fiecare după amiază.
- Anca și Veronica au rezolvat împreună câte 10 probleme de matematică zilnic. Acum au curaj să participe la concursul anunțat de doamna directoare.
- Alexandru și-a notat pe o foaie răspunsuri la întrebările cele mai grele, care crede el că ar putea fi puse la concursul „Cine știe câștigă”. S-a gândit că i-ar putea fi de ajutor în timpul concursului.

- Sportivii își dau întotdeauna mâna: și dacă au câștigat, și dacă au pierdut.

PROVERB

Nu te bucura de necazul altuia.

- Crezi că acest proverb este valabil și într-o competiție? Explică.

Activitate de grup

- Ce este permis și ce este interzis într-o competiție?

Imaginează-ți o situație în care, la un concurs, un copil l-a învins pe prietenul său cel mai bun. Jucați în clasă cele două roluri.

TEMĂ

Scrie și completează în caiet calitățile cele mai importante pe care trebuie să le aibă un învingător.

REȚINE

Membrii unui grup pot concura în acțiunile pe care le întreprind. Concurența trebuie să fie corectă. Competiția cu ceilalți ne stimulează și ne determină să ne pregătim mai bine.

Despre ajutor și voluntariat

În această lecție vei învăța:

- cum ne comportăm cu persoanele care au nevoie de sprijinul nostru,
- cum pot realiza copiii acțiuni de voluntariat.

1. Citește povestea de mai jos și răspunde la întrebări:

O poveste mai specială

În imaginea de mai jos îi poți vedea pe Bogdan și Paula, elevi în clasa a IV-a. Mai special la ei este că se deplasează în scaune cu rotile.

În clasă, în dreptul băncilor lor nu sunt scaune. Bogdan și Paula stau în timpul orelor tot în scaunele cu rotile.

După ore, Bogdan și Paula merg să joace baschet. Fac antrenamente în fiecare săptămână. Visul lor este să participe la Jocurile Paralimpice, pentru persoanele cu dizabilități.

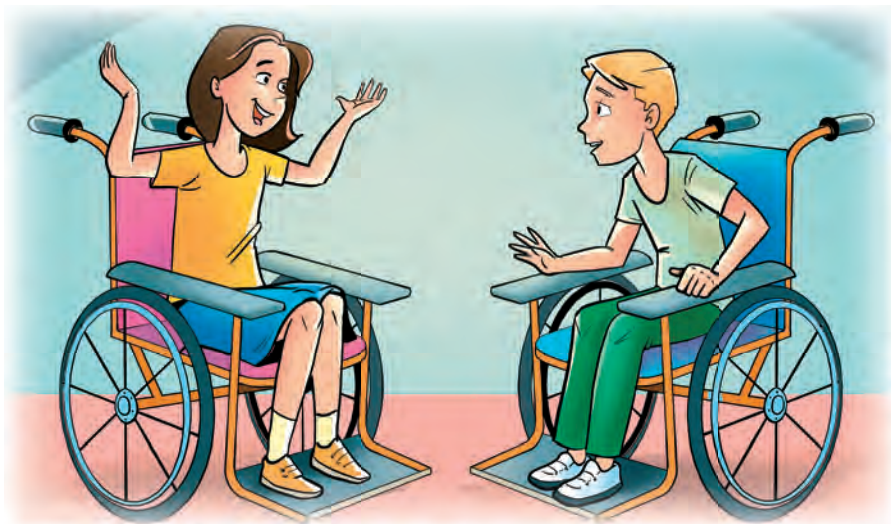

VOCABULAR

Dizabilitate: orice deficiență sau infirmitate a unei persoane; handicap.

Voluntar: un lucru pe care îl faci de bună voie, din proprie voință. Voluntar este și persoana care face lucruri din proprie voință.

Voluntariat: activitate desfășurată în folosul altor persoane sau al societății, fără a urmări un câștig material.

- Ce dizabilitate au Bogdan și Paula?
- Ce cauze crezi că au provocat dizabilitățile lor?
- Cunoști și tu copii cu dizabilități?

2. De ce anume crezi că are nevoie cel mai mult un copil cu dizabilități:

- de compătimire sau de acceptare?
 - de un scaun cu rotile sau de recuperare?
 - de scutire de la ora de sport sau de educație fizică specială?
 - să fie spectator la un meci de baschet sau să facă parte din echipă?
- Explică alegerile.

3. Realizează un desen care să ilustreze o activitate pe care o poți realiza împreună cu un copil cu dizabilități.

4. Copiii cu dizabilități au nevoie de sprijin nostru. Mulți oameni se oferă voluntar să le acorde sprijin. Printre altele:

- organizează campanii de informare în școli privind drepturile și responsabilitățile copiilor;
- ajută copiii la lecții și efectuarea temelor;
- organizează activități recreative cu copiii;
- sunt instructori în taberele de iarnă sau de vară pentru copii.

Cum pot copiii să se implice ca voluntari în acțiuni de sprijin pentru persoanele care au nevoie de sprijinul celorlalți?

- Alege din lista de mai sus și adaugă și alte activități de voluntariat pe care le pot realiza copiii.
- Realizează un desen din care să reiasă că și elevii din școala ta se implică în activități în folosul altor persoane.

Activitate de grup

- Discutați despre visul lui Bogdan și al Paulei de a participa la Jocurile Paralimpice, răspunzând la următoarele întrebări:
 - Credeți că visul lor se poate împlini?
 - Cât de greu este pentru o persoană cu dizabilități să practice un sport de performanță?
 - Ce îi determină pe sportivii cu dizabilități să se antreneze, deși le este greu?

Proiect

Organizați o campanie de colectare de haine, jucării și rechizite pentru copiii mai nevoiași. Invitați și părinții să doneze obiecte sau bani.

Pentru toți cei care au donat pregătiți apoi un spectacol de muzică și poezie.

REȚINE

Copiii cu dizabilități merg la școală și învață împreună cu toți copiii. Ei au nevoie de educație la fel ca toți copiii.

REȚINE

Voluntariatul este activitatea desfășurată de o persoană din proprie inițiativă în folosul altor persoane fără a urmări obținerea unui câștig material.

Toleranța

În această lecție vei învăța:

- ce înseamnă să fii tolerant;
- de ce trebuie să fim toleranți unii cu alții și să ne respectăm unii pe alții.

1. Citește povestea de mai jos și răspunde la întrebări.

Rățușca cea urâtă

Acesta este povestea unui pui de lebădă care s-a născut într-un cuib de rațe din curtea unui gospodar. Era diferit de puii galbeni de rață: mai mare și cenușiu. Rațele și Rățoiului li se părea că puiul de lebădă este urât. Puii de rață râdeau de el și îl necăjeau. Nimeni din curtea cu păsări nu l-a iubit: nici găștele, nici găinile și nici măcar câțelul cel prietenos; prea era diferit. Nu l-au plăcut nici păsările din pădure și nici pisica unui fermier care l-a luat în casa sa.

Puiul de lebădă a rămas singur, fără familie, fără prieteni, fără tovarăși de joacă până când ...

- Prin ce era diferit puiul de lebădă de ceilalți pui? Era el într-adevăr urât?
- De ce li se părea rațelor că puiul de lebădă este urât?
- Cum s-au purtat păsările cu puiul de lebădă? Aveau dreptate rațele?
- De ce nu a fost acceptat puiul de lebădă nici de către câțel, deși acesta era prietenos?
- Cum s-a purtat fermierul cu puiul de lebădă? De ce nu a rămas puiul de lebădă acasă la familia fermierului?
- Cum crezi că s-a simțit puiul de lebădă disprețuit și respins de toți?
- Cum te-ai fi simțit tu dacă ai fi fost în locul lui?

2. Realizează un desen care să arate cum s-a simțit puiul de lebădă respins de celelalte păsări.

VOCABULAR

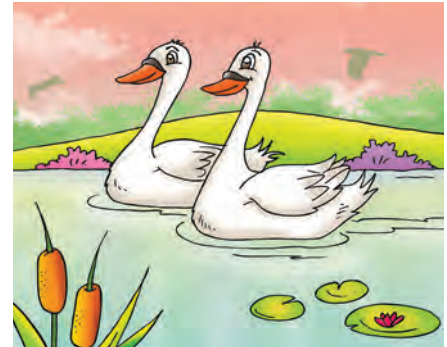
Tolerant: îngăduitor cu alții; înțelegător.

Toleranță: atitudine de respect față de diferențele care există între oameni.

3. Continuă povestea puiului de lebădă pe baza ilustrației alăturate.

4. Petru a citit povestea puiului de lebădă disprețuit de puii de rață, s-a necăjit împreună cu el și s-a supărat pe toți cei care l-au respins și l-au făcut să sufere. Petru ar fi vrut să poată face ceva pentru puiul cel diferit.

- Li se întâmplă și unor copii să fie respinși de colegi la fel cum a fost respins puiul de lebădă din poveste? Din aceleași motive?
- Povestește o întâmplare în care un copil a fost respins de colegi și spune de ce l-au respins.
- Spune un lucru pe care ai fi vrut să îl faci pentru tine un prieten dacă ai fi fost în locul aceluia copil respins.

5. Cum este corect să ne comportăm? Răspunde cu DA sau NU la întrebările de mai jos și justifică răspunsurile.

- Respingem copiii cu pasiuni diferite de ale noastre?
- Acceptăm în clasa noastră doar copiii care au ochi albaștri?
- Respingem răutățile unor copii față de alți copii?
- Respectăm toți copiii care vin la școală să învețe?

Activitate de grup

- Scrieți pe o foaie de hârtie un lucru pe care l-ați face fiecare dintre voi pentru un copil respins de colegii de clasă. Apoi dați foaia elevului din dreapta să o citească și să o completeze. Foile circulă de la un elev la altul până când nimeni nu mai are nimic de scris. La final, fiecare elev citește celorlalți ce scrie pe foaia sa.

TEMĂ

Află de la părinții sau bunicii tăi despre persoane care au fost respinse de comunitatea din cartierul sau localitatea voastră și motivele pentru care au fost respinse. Scrieți pe scurt povestea lor și prezentați-o colegilor.

REȚINE

Nici un copil nu trebuie batjocorit sau respins pentru că este diferit. Între copii există diferențe de înfățișare, de nume sau de pasiuni. Acceptăm și respectăm aceste diferențe și îi prețuim pe oameni după faptele lor.

Probleme la școală și pe stradă

În această lecție vei învăța:

- despre lucrurile care ne plac la școală și lucrurile care nu ne plac și ce trebuie să facem în fața violenței la școală sau pe stradă.

1. Citește textul de mai jos și răspunde la întrebări:

Între elevi

Toți copiii din blocul Mariei merg la școală. Cei mai mulți merg pentru că vor să învețe. Marius, vecinul Mariei de la etajul doi, spune că el merge la școală pentru că așa vor părinții lui. Dacă ar fi cum își dorește el, ar sta acasă și s-ar uita la televizor sau s-ar duce în parc să se joace.

Maria s-a uitat mirată la el. Ei îi place la școală. La școală află multe lucruri noi, ascultă povești, desenează, face sport. La școală se întâlnește cu colegi și prieteni. În pauze vorbesc și se joacă împreună. Chiar și la orele de matematică îi place. Maria recunoaște că la matematică e mai greu. Dar atunci când rezolvă corect un exercițiu sau o problemă, doamna învățătoare o laudă și o face să se simtă mândră că a reușit.

- De ce merge Maria la școală?
- De ce merge Marius la școală?
- Tu de ce mergi la școală?

2. Copiii spun că la școală se înțeleg cu doamna învățătoare și cu colegii lor. Cel mai bine se înțeleg cu colegii de clasă.

- Tu cum te înțelegi cu colegii de clasă? Dar cu colegii mai mari?
- Cu cine te înțelegi cel mai bine la școală?

3. De ce nu le place unor copii la școală? Dă un exemplu de situație care să-l facă pe un copil să nu îi placă la școală.

VOCABULAR

Agresiune: atac împotriva unei persoane.

Agresor: persoana care comite atacul.

4. Unii copii se plâng că la școală sunt batjocoriți și agresați de colegii lor. De exemplu, un copil s-a plâns doamnei învățătoare că a fost poreclit „Piticul” și că toți copiii râd de el. Un alt copil s-a plâns că a fost amenințat în curtea școlii de niște copii mai mari, care i-au controlat ghiozdanul și i-au luat penarul.

- Ai auzit și tu despre asemenea întâmplări? Ți s-ar fi putut întâmpla și ție? De ce?
- Ce facem atunci când suntem agresați la școală? Întocmește o listă și dă-o unui coleg sau unei colege să o completeze.

5. Privește desenul alăturat. Ce accidente se pot întâmpla în timp ce ne jucăm? Cum pot fi prevenite?

6. Mulți părinți își fac griji când copiii sunt singuri pe stradă. Ce motive au părinții? Alege din lista de mai jos.

- Se tem de accidente.
- Copiii se pot rătăci.
- Pe stradă, copiii pot fi agresați de persoane necunoscute.
- Ce alte motive de îngrijorare ar putea avea părinții?
- Este justificată teama părinților?
- Formulează trei reguli pe care copiii trebuie să le respecte când sunt pe stradă.

7. Ce trebuie să faci dacă ești agresat pe stradă? Alege din lista de mai jos.

- Ceri ajutor unui adult.
- Te adresezi unui polițist.
- Îl lovești pe agresor.
- Fugi cât poți de repede.
- Strigi ca să atragi atenția cuiva de pe stradă.

Activitate de grup

- Discutați despre ce trebuie să facă toți copiii care sunt agresați la școală. Alegeți din lista de mai jos și mai adăugați și alte acțiuni.
 - Să nu mai meargă la școală.
 - Să o anunțe pe doamna învățătoare.
 - Să se lupte cu agresorii.
 - Să ceară ajutor prietenilor.
 - Să nu spună nimănui nimic pentru că se fac de rușine.
 - Să evite să stea singuri în locurile periculoase.

REȚINE

Legea pedepsește orice act de violență.

Să ne comportăm mai bine!

În această lecție vei învăța:

- de la cine învață copiii cum să se comporte;
- cum își pot schimba copiii comportamentul în bine.

1. Citește textul de mai jos și răspunde la întrebări:

Necazurile Mariei

Maria îi povestește lui George necazurile ei. Toată lumea îi spune ce să facă și ce să nu facă. Mama îi spune când să se culce, tata îi spune că se joacă prea mult. Polițistul din intersecție i-a spus să nu mai traverseze strada în fugă, iar doamna învățătoare îi spune să nu mai întârzie la școală și o pedepsește. Până și fratele ei mai mic îi spune când și cât să vorbească la telefon.

Toți cred că știu cum este mai bine și sunt îndreptățiți să-i spună tot timpul ce trebuie să facă.

Nici George nu are o viață ușoară: mama îl trimite cu gunoiul afară, tata îi cere să cumpere pâine, iar bunicul îl pune să verifice zilnic cutia de scrisori.

Dar George îl are pe Lăbuș, căruia îi poate spune și el cum să se poarte.

Maria și George visează la un loc unde nimeni să nu le mai spună ce au de făcut.

- Ce ne învață un antrenor?

Îndreptățit: care are un motiv bun să facă un lucru.

- Ce necazuri are Maria? Dar George?
- Au ei dreptate să fie necăjiți?
- De ce li se spune copiilor ce trebuie să facă?
- Sunt și lucruri pe care copiii le fac din proprie inițiativă, fără să le spună nimeni cum să procedeze? Dă exemple.
- Povestește colegului de bancă cine îți spune acasă ce trebuie să faci și cum te simți pentru că trebuie să asculți și să faci ceea ce ți se spune.

2. Scrie în caiet trei lucruri pe care trebuie să le faci acasă.

- Desenează în dreptul lor una, două sau trei fețe vesele pentru a arăta cum te simți când mama te laudă pentru că le-ai făcut bine.
- Schimbă caietul cu colegul din spate și află cum se simte el când este lăudat pentru faptele sale bune.
- Apoi completează propoziția:

Lauda și recompensele îi fac pe copii să se simtă și să își dorească să facă și dată lucrurile pentru care au fost lăudați.

3. Unii copii se plâng că acasă sunt certați de părinți și sunt pedepsiți. De exemplu, Maria se supără că mama o ceartă când uită să-și scrie temele la matematică și nu o mai lasă seara la televizor.

- Are dreptate Maria? De ce?
- Pentru ce greșeli pot fi pedepsiți copiii? Cine poate pedepsi un copil? Ce pedepse pot fi date copiilor?

4. Unii copii se plâng că la școală nu sunt tratați corect. De exemplu, un copil s-a plâns că doamna învățătoare îl dojenește că întârzie la școală. Un alt copil s-a plâns că a fost pedepsit pentru că nu și-a făcut temele.

- Au dreptate copiii? De ce?
- În ce situație ar putea avea dreptate?
- Ce facem atunci când suntem dojeniți la școală? Alege din lista de mai jos:

- Nu spunem nimic.	- Ne scuzăm.
- Ne supărăm.	- Căutăm greșeala și ne propunem să nu o mai repetăm.
- Dăm vina pe un coleg.	
- Dăm vina pe cel care ne ceartă.	

REȚINE

Marile probleme se rezolvă dacă se discută calm despre ele.

Regulile trebuie să fie corecte.

Încălcarea regulamentului școlar se pedepsește.

Activitate de grup

- Scrieți cinci reguli pe care copiii trebuie să le respecte la școală în timpul orelor și în pauze. Alegeți reguli care contribuie la îndreptarea lucrurilor care nu vă plac și nu vreți să se întâmple în școala voastră. Prezentați-le clasei și împreună elaborați un regulament al elevilor.

Sală de expoziție din Muzeul Național al Bucovinei, Suceava

Proiect interdisciplinar

Respectul față de înaintași

Organizați o expoziție pe tema „Respectul față de înaintași”. Realizați desene sau colaje care să înfățișeze fapte ale înaintașilor noștri, pentru care îi respectăm. Timp de o săptămână, zilnic, 3-4 desene sau colaje ale elevilor vor fi expuse la avizierul clasei. La sfârșitul săptămânii, realizați pliante de promovare a expoziției pe care le veți distribui părinților.

Lucrați în grupe (echipe) de câte 3-4 elevi.

Scopul proiectului vostru este să descoperiți fapte demne de respect și lucruri minunate pe care înaintașii noștri le-au creat și pentru care au fost respectați atât în timpul vieții lor, cât și de către generațiile care le-au urmat.

Pregătiți-vă să începeți proiectul!

- Alegeți titlul proiectului și un cuvânt semnificativ sau o expresie semnificativă pentru el (un proverb, o zicală sau un îndemn), de exemplu: Istoria ne învață să ne respectăm înaintașii!
- Planificați-vă activitatea!
 - ✓ Stabiliți perioada în care desfășurați proiectul. Veți putea avea nevoie de 3 sau 4 săptămâni.
 - ✓ Întocmiți o listă cu activitățile pe care vă gândiți să le desfășurați.
 - ✓ Implicați toți elevii din grupă în activitățile proiectului, atribuindu-le roluri în proiect.
 - ✓ Redactați fișa de proiect, sub forma următorului tabel:

Activitatea desfășurată	Perioada (zile, săptămâni)	Cine răspunde
1.
2.

- Întocmiți o listă cu persoanele care vă pot ajuta; acestea vă vor fi parteneri în proiect (doamna învățătoare/domnul învățător, părinții).

1. Ce veți face?

- Mergeți în vizită la Muzeul de istorie.
- Adunați pliante despre muzeu și exponatele cele mai valoroase pe care le găzduiește muzeul.
- Stabiliți o temă pe care să o ilustrați prin desenele sau colajele membrilor grupei (echipei) voastre. Tema trebuie să se refere la fapte de vitejie ale înaintașilor sau la conducători pe care oamenii i-au prețuit în trecut și pe care îi prețuim și astăzi sau, dacă vreți, la realizări precum cetăți, castele, palate, poduri, monumente etc.
- Realizați desene și colaje care să înfățișeze tema aleasă. În josul pagini, scrieți o scurtă explicație despre desenul și colajul realizat (o propoziție simplă sau doar un titlu). Fiecare elev va realiza câte un desen sau un colaj. În total veți avea 3-4 desene pentru fiecare grupă (echipă).
- Timp de o săptămână, desenele și colajele vor fi expuse la avizierul clasei. În fiecare zi va expune o altă grupă (echipă).
- La sfârșitul săptămânii, realizați un album cu toate desenele și colajele grupate pe teme.
- Realizați pliante de promovare a expoziției pe care le veți distribui părinților. Invitați-i să vadă albumul.

2. Cum va fi evaluat proiectul?

Un proiect foarte bun are:

- 3-4 desene și colaje realizate, câte unul de fiecare elev din grupă,
- desene și colaje cu explicații privind subiectul desenat,
- toți membrii grupei implicați în realizarea proiectului.

3. Cum vor fi popularizate rezultatele?

La avizierul clasei, prin e-mail-uri trimise părinților sau prietenilor, pe grupurile voastre de socializare.

Muzeul Național de Istorie a României, București

Fragment din Columna lui Traian, amplasată în orașul Roma din Italia

Casca de aur geto-dacică, expusă la Muzeul Național de Istorie a României, București

Brățara dacică de aur, în formă de șarpe, expusă în Muzeul Național de Istorie a României, București

Recapitulare

1. Într-o familie, oamenii se ajută unii pe alții. Citește situațiile de mai jos și spune, în fiecare caz, cui ai cere tu ajutorul, pentru a rezolva problema ivită:

- Trebuie să pleci la școală și nu îți găsești jacheta.
- Pisica ta s-a lovit la un picior și acum șchiopătează. Trebuie dusă la medicul veterinar.
- Vrei să faci o cușcă pentru câțel.
- Ai pierdut banii lăsați de mama ta pentru cumpărături. Banii pe care i-ai economisit tu în pușculiță nu-ți ajung decât pentru o pâine.

2. Descoperă, în careul de mai jos, cuvintele care denumesc atitudinile și comportamentele pe care trebuie să le avem față de persoanele cu nevoi speciale.

D	V	R	E	S	P	E	C	T
A	C	C	E	P	T	A	R	E
R	A	E	G	R	I	J	Ă	G
Î	N	G	R	I	J	I	R	E
M	P	I	A	J	U	T	O	R
S	U	S	Ț	I	N	E	R	E
F	A	T	E	N	Ț	I	E	L

3. Dă exemple de fapte în care se dovedesc potrivite proverbele de mai jos:

- Adevărul iese întotdeauna la iveală.
- Hoțul își bate joc de cinste, dar la nevoie o cerșește.

4. Completează propozițiile de mai jos:

- Dacă ești agresat pe stradă,
- Dacă ești lovit de un copil în curtea școlii,
- Dacă un coleg de clasă este lovit de un alt copil în curtea școlii,
- Dacă un coleg este batjocorit de mai mulți colegi în clasă,

5. Realizează un desen din care să reiasă că ești un copil care respectă diferențele de înfățișare dintre copii.

Recapitulare

6. Continuă povestea, folosind cuvintele: *toleranță, ajutor, agresiv, colaborare*.

Eva a găsit un caiet al surorii ei. A surprins-o faptul că nu arăta ca un caiet obișnuit: avea o copertă frumoasă, cu desene cu flori și un lacăt mic din cauza căruia nu putea fi deschis. Curioasă, Eva

7. Scrie într-un tabel cum este cel de mai jos trei lucruri pe care trebuie să le faci în clasă. Desenează, în căsuța corespunzătoare:

- una, două sau trei fețe vesele pentru a arăta cum te simți când doamna învățătoare/domnul învățător te laudă pentru că le-ai făcut bine.
- una, două sau trei fețe triste pentru a arăta cum te simți când doamna învățătoare/domnul învățător te ceartă pentru că nu le-ai făcut bine.

Lucruri pe care trebuie să le faci în clasă	Le faci bine	Nu le faci bine
1.		
2.		
3.		

JOC

Imaginați-vă că trebuie să jucați într-o piesă de teatru care are ca subiect ajutorarea unei persoane cu nevoi speciale. Personajele piesei ar fi următoarele:

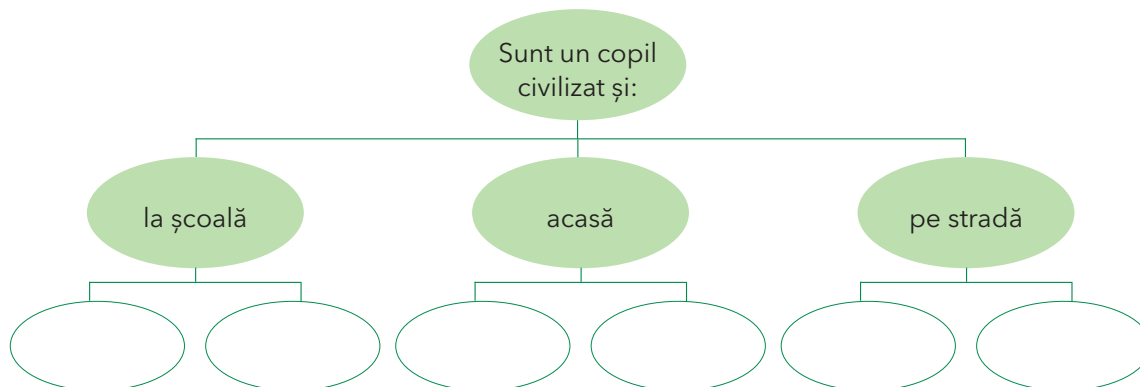
- o persoană cu nevoi speciale;
- o rudă;
- un medic;
- un prieten;
- un vecin.

Ce rol ați vrea să jucați? De ce? Realizați în clasă un astfel de joc.

Evaluare

1. Completează schema de mai jos, arătând modurile în care te comporți în situațiile menționate!

2. Dă un exemplu de faptă care dovedește un comportament necivilizat al copiilor în școală. Menționează:

- o regulă care trebuie respectată, pentru ca acest comportament să fie schimbat;
- o măsură care trebuie luată împotriva copiilor care se comportă necivilizat la școală;
- o persoană cărora copiii trebuie să li se adreseze atunci când faptele rele ale altor copii îi deranjează și le produc neplăceri.

3. Răspunde la întrebare și explică de ce nu te-ai comporta în celelalte două moduri menționate.

În curtea școlii, un coleg care aleargă se izbește de tine. Ce faci?

- a) Îl îmbrâncești la rândul tău.
- b) Îi accepți scuzele și îi spui să fie mai atent altă dată.
- c) Îi ceri doamnei învățătoare să îl pedepsească și să nu îl mai lase în curtea școlii timp de o lună.

Numărul cerinței	Calificativul			Numărul total de cerceuțe	Calificativul parțial obținut
	Foarte bine 000	Bine 00	Suficient 0		
1.	5-6 moduri de comportare	3-4 moduri de comportare	1-2 moduri de comportare		
2.	1 regulă, o sancțiune și 1 persoană	1 regulă și 1 sancțiune	1 regulă sau 1 măsură sau 1 persoană		
3.	1 literă 2 explicații	1 literă și 1 explicație	1 literă		

Calificativul final obținut	
8-9 din 9	Foarte bine
5-7 din 9	Bine
3-4 din 9	Suficient

Unitatea 4 - DREPTURILE UNIVERSALE ALE COPILULUI

Lecția 26 - Drepturile copilului și
respectarea lor

Lecția 27 - Protejarea copiilor și a
drepturilor copilului

Lecția 28 - Copiii și exercitarea
drepturilor lor

Recapitulare

Evaluare

Recapitulare finală

Evaluare finală

Proiect final

Drepturile copilului și respectarea lor

În această lecție vei învăța:

- care sunt drepturile copiilor;
- cum sunt respectate drepturile lor;
- cine garantează respectarea drepturilor pe care le au copiii.

1. Privește ilustrațiile de mai jos și apoi răspunde la întrebări.

ȚINE MINTE!

Drepturile universale ale copiilor sunt înscrise în Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului. De ce a fost nevoie de această Convenție?

- Ce înfățișează aceste ilustrații?
- Ce drepturi crezi că le-au fost încălcate copiilor din imaginile de mai sus?
- Ai auzit și tu despre o asemenea situație? Povestește-o colegilor tăi.

2. Mai jos sunt prezentate principalele drepturi pe care le au copiii.

Copiii au dreptul:

- la o familie care să îi ocrotească;
 - la hrană suficientă și apă;
 - la o viață decentă;
 - la îngrijire medicală;
 - la educație;
 - la joacă și recreere;
 - la siguranță;
 - la protecție;
 - la folosirea limbii materne;
 - la credință religioasă proprie;
 - la exprimarea opiniilor;
 - la o judecată corectă;
 - de a fi tratați în mod egal.
- Știi că ai aceste drepturi? De la cine ai aflat despre ele?
 - Cine veghează ca drepturile să îți fie respectate?

3. Propune:

- reguli care trebuie respectate în clasă, pentru ca drepturile copiilor să nu mai fie încălcate;
- măsuri care trebuie adoptate împotriva celor care încalcă drepturile copiilor;
- persoane cărora copiii trebuie să li se adreseze atunci când le sunt încălcate drepturile.

Activitate de grup

- Să presupunem că ar trebui să renunțați la trei dintre drepturile enumerate mai sus. Care ar fi acestea? Ce urmări ar avea renunțarea la cele trei drepturi? Există unele drepturi mai importante decât altele? De ce?
- Discutați despre respectarea dreptului vostru la educație și cum vă este garantat acesta la școală.

JOC

Scrive un dialog referitor la o întâmplare din clasă în care a fost încălcat dreptul unui copil. Citește dialogul colegilor. Clasa să ghicească despre ce drepturi este vorba, cui i-au fost încălcate drepturile în situația respectivă și de către cine.

TEMĂ

Desenează un afiș care să ilustreze respectarea drepturilor copiilor în România.

GHICITOARE

Are foi și nu e pom,
Îți vorbește și nu-i om,
Dă exemple, sfaturi multe
Celor ce vor să le-asculte!
Cartea

PROVERB

Drept că-i drept
Ceea ce-i drept.

REȚINEȚI

Toți copiii au drepturi. Ni-mănuși nu-i este permis să le încalce.

Protejarea copiilor și a drepturilor lor

În această lecție vei învăța:

- despre necazurile pe care le au copiii;
- cum sunt ocrotiți copiii și cum sunt protejate drepturile lor.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Cutia Pandorei

Se spune că demult, tare demult, toți oamenii erau copii. Copiii nu aveau nevoie de părinți care să le poarte de grijă, pentru că nu existau pericole sau necazuri de niciun fel. Copiii nu se certau între ei și nici nu plângeau vreodată, nimeni nu fusese foarte bolnav sau foarte nefericit.

Necazurile erau închise într-o cutie de lemn, legată cu o funie groasă. O fată, pe nume Pandora, a deschis cutia. Imediat, din aceasta a ieșit întreaga familie a necazurilor pământenești: foarte multe feluri de griji, mai bine de o sută cincizeci de supărări și atât de multe feluri de lucruri necuviincioase, încât nici nu ar avea rost să vorbim despre ele.

În cutie mai era Speranța. A fost pusă acolo pentru a aduce oamenilor alinare atunci când roiul de necazuri urâte va fi eliberat printre ei.

(După Nathaniel Hawthorne, „Cutia Pandorei”)

- Ce sunt necazurile? Ce necazuri au copiii?
- Cine îi ferește pe copii de necazuri?
- Ce trebuie să facem atunci când avem un necaz?

2. Boala este un necaz mare. Alege din lista de mai jos motivele pentru care se îmbolnăvesc copiii:

- Nu respectă regulile de igienă.
- Aleargă și bea apă rece.
- Nu sunt vaccinați împotriva microbilor.
- Sunt victimele unor accidente.
- Nu au haine călduroase.
- Alimentele consumate nu au fost prea proaspete.

- Ce faci atunci când te îmbolnăvești?

VOCABULAR

Microb: organism mic, vegetal sau animal, care adesea este transmitător al unei boli.

3. Ce neazuri au copiii din situațiile prezentate mai jos? Cine și cum îi poate proteja de aceste neazuri?

- La testul de matematică, Anca a obținut calificativul „satisfăcător”. De supărare, a început să plângă.
- Mihaela și-a dorit foarte mult să ajungă șefa clasei. Copiii au ales-o pe Maria. Acum Mihaela este chinată de invidie.
- Părinții Adrianei se ceartă deseori. În camera ei, Adriana plânge ori de câte ori aude strigătele lor.
- Mama lui Gabriel a plecat în străinătate, la muncă. Gabriel este singur cu tatăl său.
- Andrei a anunțat că nu va merge în excursie cu clasa. Mama i-a spus că nu au bani și nu îi poate plăti locul în autocar.

4. Mulți oameni în vârstă se plâng de singurătate. Există și copii singuri? Împreună cu un coleg sau o colegă discutați despre cazurile copiilor care sunt singuri și cine îi protejează pe ei.

- Luciana este singură acasă. Ea se teme că
- Părinții lui George lucrează până seara târziu. El este singur acasă și

Activitate de grup

- Răspundeți la următoarele întrebări. Prezentați răspunsurile în grupul vostru și stabiliți cât de fericiți sunt copiii din grup. După ce toate grupurile își prezintă rezultatele, stabiliți cât de fericiți sunt copiii din clasă.

I. În ce împrejurări sunt fericit?

- Când sunt împreună cu prietenii.
- Când sunt cu familia mea.
- La școală, când primesc un calificativ bun.
- Când am timp liber și mă joc.

II. Când îmi fac griji?

- Când în familia mea se întâmplă ceva rău sau izbucnesc certuri.
- Când primesc un calificativ nesatisfăcător la școală.
- Când nu am bani.

TEMĂ

Continuă povestea:

Cristian a fugit de la școală când a văzut-o pe doamna asistentă de la dispensar că vine să îi vaccineze. Acasă, tata l-a întrebat ce a făcut la școală. Cristian...

REȚINE

Unul din 100 de copii spun că nu au fost fericiți niciodată.

- Copiii pot ușura suferințele bolnavilor? Dă un exemplu.

REȚINE

Boala, sărăcia, singurătatea sunt neazuri care îi fac pe oameni nefericiți. Prin ajutorul nostru, cât de mic, putem să le micșorăm suferințele.

Copiii și exercitarea drepturilor lor

În această lecție vei învăța:

- despre participarea copiilor la adoptarea deciziilor care le afectează viața;
- despre modul în care copiii și exercită drepturile.

1. Citește textul următor și apoi răspunde la întrebări:

Șeful clasei

Pentru clasa a IV-a A, astăzi este o zi foarte importantă: se alege șeful clasei. Lui George i-ar plăcea să fie ales el.

Toți copiii au așteptat cu nerăbdare ziua primelor alegeri. Doamna învățătoare le-a spus că, acum, sunt destul de mari și că pot să aleagă singuri persoana care să îi conducă. Le-a mai spus și că trebuie să se gândească bine și să aleagă elevul cel mai potrivit: bine pregătit, interesat de problemele clasei, capabil să adopte decizii, să comunice, să negocieze și să își susțină părerile în fața altora.

- Voi alegeți șeful clasei? Din ce clasă ați început să îl alegeți?
- Ție ți-ar plăcea să fii ales șeful clasei? De ce?

2. Doamna învățătoare a spus că șeful clasei trebuie să fie capabil să adopte decizii și să își susțină părerile în fața altora.

- Dă exemple de decizii pe care le adoptă șeful clasei și spune pe cine afectează deciziile sale.
- Numește persoane în fața cărora trebuie să își susțină părerile șeful clasei.

3. Este adevărat sau fals? Răspundeți cu DA sau NU pentru fiecare propoziție de mai jos:

- Este ușor să adopti decizii.
- Este mai ușor să susții o părere în fața unui adult decât în fața unui copil.
- Când adoptă decizii care îi afectează pe copii, adulții ascultă și părerile copiilor.
- Copiii pot exprima păreri pe care adulții ar dori să le cunoască.
- Copiii pot adopta decizii în mod responsabil.

PROVERB

Politețea nu costă bani,
dar cumpără totul.

- Cum se aplică acest proverb în cazul conducătorilor?

4. Privește imaginea alăturată și citește mesajele transmise, iar apoi răspunde la întrebări:

- În ce mod își pot exercita copiii drepturile?
- Cine trebuie să le respecte și să le protejeze dreptul de a participa la viața comunității?
- Unde își pot exercita copiii drepturile?
- Cine trebuie să le respecte și să le protejeze dreptul de a participa la adoptarea deciziilor?

5. Citește afirmația de mai jos și rezolvă cerința care urmează:

„Noi, copiii, suntem mai responsabili și mai de încredere decât consideră societatea. Dați-ne ocazia de a participa și vom demonstra acest lucru, devenind astfel adulți mai buni.”

(Copil, 9 ani, România)

- Dă un exemplu din care să reiasă că, deși mici, copiii sunt responsabili și un alt exemplu din care să reiasă că sunt de încredere.

6. Completează enunțul de mai jos și află ce cred unii oameni despre copii atunci când se discută despre implicarea acestora în adoptarea deciziilor. Apoi răspunde la întrebări.

Copiii sunt prea mici pentru a putea _____ la adoptarea deciziilor, mai ales când este vorba despre probleme complexe, mai greu de înțeles.

- Cum pot fi ajutați copiii să înțeleagă și lucrurile mai grele?
- Cine trebuie să îi ajute?
- După modelul dat, copiază în tabelul alăturat și notează în coloana potrivită, următoarele cuvinte: *școala, adulții, educație, exemple, informații, discuții, desene.*

Activitate de grup

În grupuri de câte trei, demonstrați cum pot participa copiii la adoptarea deciziilor care îi afectează direct.

- Un elev va fi *cercetătorul*. Rolul său este să identifice o problemă la rezolvarea căreia pot contribui copiii.
- Un alt elev va fi *consilierul*. Rolul său este de a recomanda soluții posibile la problemă.
- Al treilea elev este *comunicatorul*. Rolul său este de a-i informa pe adulții care pot lua decizii ce opinii au copii. Prezentați problema și soluția pe care o susțineți sub forma unui desen pe care îl veți expune în clasă.

Cum?	Cine?
- informații	- adulții

REȚINE

Participarea copiilor înseamnă:

- exprimarea opiniilor
- adoptarea deciziilor ținând cont de opiniile copiilor
- implicarea copiilor
- informarea copiilor în legătură cu deciziile adoptate

Recapitulare

1. Completează spațiile libere:

Copiii au dreptul:

- la o familie care să îi
- la hrană și apă.
- de a fi tratați în mod
- la exprimare
- de a participa la adoptarea care le afectează viață.

Adăugă și alte drepturi ale copilului despre care ai învățat la școală.

Schimbă caietul cu colegul sau colega din spate tău și citește ce drepturi a adăugat el sau ea și, dacă este cazul, completează-ți lista.

2. Privește imaginea alăturată și identifică un drept important pe care îl au copiii.

- Redactează un text scurt despre cum îți este asigurat ție dreptul la educație.

3. Ce drepturi le sunt încălcate copiilor în următoarele situații:

Caz în care drepturile copiilor sunt încălcate.	Dreptul încălcat este dreptul la:
Deși are 8 ani, Angela nu merge la școală.	Educație
Petronela și Florin nu au certificate de naștere.	
Mădălin stă în ultima bancă, deși copiii care nu văd bine stau în băncile din față.	
Rodica este certată mereu când se murdărește. Fratelui ei i se iartă de fiecare dată petele de pe tricou, pentru că este băiat.	
În drum spre casă, pe stradă, pe Viorel l-au oprit trei băieți mai mari care, râzând, l-au tras de haină, spunând că este urâtă și i-au îndesat căciula pe ochi.	

4. Așază în ordine cuvintele de mai jos și formulează trei propoziții care ne arată cum sunt apărate drepturile copiilor:

- Școala gratuit copiilor manuale distribuie. (.) școala distribuie gratuit manuale copiilor.)
- copiii Legea lovirea interzice. (.) legea interzice lovirea copiilor.)
- își bat jocoresc colegii sunt pedepsiți. (.) copii care își bat jocoresc colegii sunt pedepsiți.)

Recapitulare

5. Dă un exemplu pentru fiecare modalitate de participare a copiilor la adoptarea deciziilor care le afectează viața.

A. Exprimarea opiniilor	B. Adoptarea deciziilor, ținând cont de opiniile copiilor
C. Implicarea copiilor	D. Informarea copiilor despre deciziile adoptate

6. Propune:

- o regulă care trebuie respectată pentru ca dreptul de participare a copiilor la adoptarea deciziilor să fie asigurat în clasa voastră;
- o măsură care trebuie adoptată împotriva celor care încalcă acest drept în clasa voastră;
- o persoană căreia copiii trebuie să i se adreseze atunci când, în clasa voastră, le este încălcat dreptul de a participa la adoptarea deciziilor.

7. Completează propozițiile de mai jos și arată cum pot acționa copiii pentru respectarea drepturilor lor.

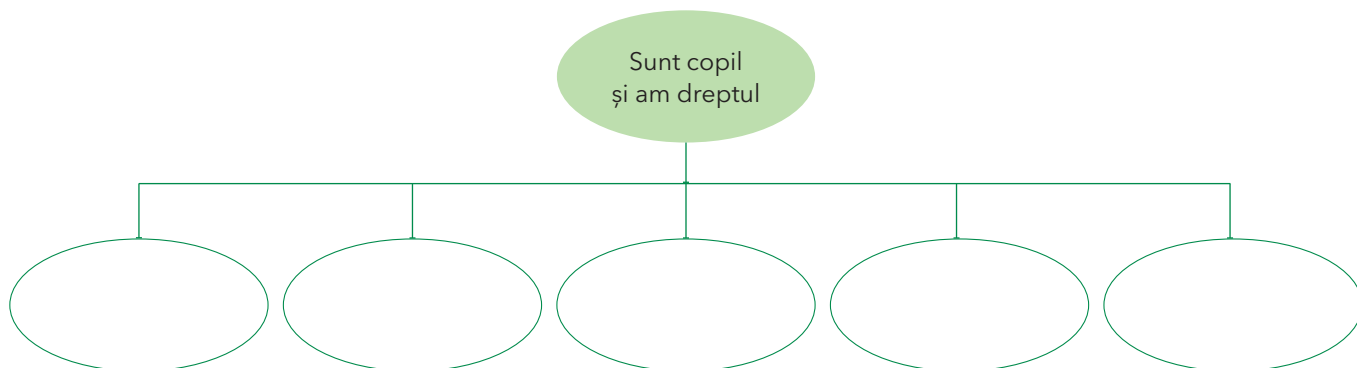
- Dacă un copil este îmbrâncit, el
- Dacă un copil este batjocorit de câțiva colegi, prietenul său
- Dacă unui copil îi sunt trântite pe jos și călcate cu piciorul lucrurile din ghiozdan, colegii
- Dacă auzim despre un copil care nu merge la școală, noi

8. Realizează un desen din care să reiasă cum se simt copiii cărora le sunt respectate și apărate drepturile fundamentale.

Evaluare

1. Completează ciorchinele de mai jos cu drepturi pe care le ai tu!

2. Dă exemplu de un drept care le este încălcat copiilor.

Menționează:

- o regulă care trebuie respectată în clasă, pentru ca acest drept al copiilor să nu mai fie încălcat;
- o măsură care trebuie luată împotriva celor care încalcă acest drept al copiilor;
- o persoană căreia copiii trebuie să i se adreseze atunci când le este încălcat acest drept.

3. Continuă povestea folosind următoarele cuvinte:

drept, participare, copii, decizii, fericire, necăjit.

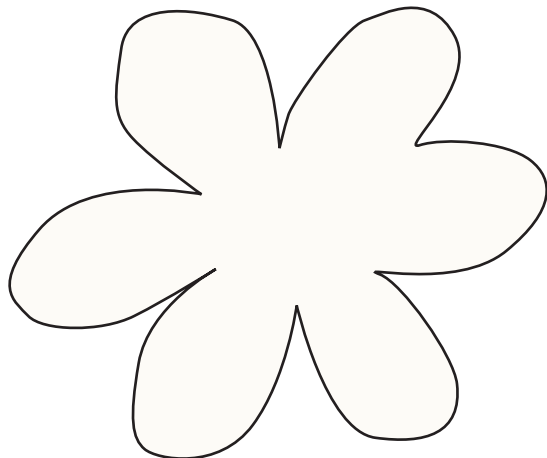
Viorel a anunțat că nu va merge în excursie cu clasa. Mama i-a spus că nu au bani și nu îi poate plăti locul în autocar. Copiii ...

Numărul cerinței	Calificativul			Numărul total de ceruțe	Calificativul parțial obținut
	Foarte bine 000	Bine 00	Suficient 0		
1.	4-5 drepturi	2-3 drepturi	1 drept		
2.	1 regulă, 1 sancțiune și 1 persoană	1 regulă și 1 sancțiune	1 regulă sau 1 măsură sau 1 persoană		
3.	5-6 cuvinte folosite	3-4 cuvinte folosite	1-2 cuvinte folosite		
Calificativul final obținut					
				8-9 din 9	Foarte bine
				5-7 din 9	Bine
				3-4 din 9	Suficient

Recapitulare finală

1. Completează petalele florii cu valori morale pozitive.

2. Completează următorul cadran cu date despre drepturile tale.

Drepturi legate de apartenența ta locală, la comuna ta / la orașul tău	Drepturi legate de apartenența ta națională, ca cetățean român
.....
Drepturi legate de apartenența ta europeană, ca cetățean european	Drepturi universale care îți sunt recunoscute ca cetățean al lumii
.....
↓	
Drepturi care îți sunt respectate în toate locurile de apartenență	
.....	

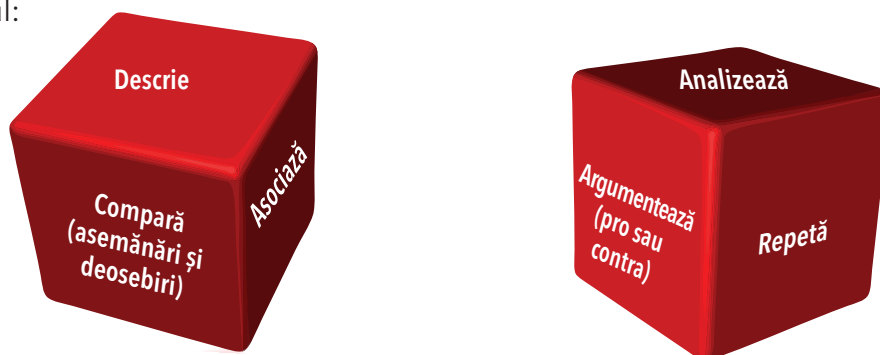
3. Grupează cuvintele enumerate mai jos, în categoriile prezentate, prin completarea tabelului următor.

cooperare, voluntariat, violență, toleranță, conflict, ajutorare, sprijin, respect, lipsă de respect, cinste, înșelătorie, egoism, generozitate, responsabilitate, lipsa de responsabilitate, minciună, sinceritate

Atitudini și comportamente apreciate în grup	Atitudini și comportamente respinse în grup
.....

Evaluare finală

1. Vei pleca, în vacanța mare, în țară sau în străinătate. Stabilește o listă de norme morale pe care le vei respecta în călătoriile tale.
2. Realizează un afiș care să ilustreze ansamblul drepturilor tale ca membru al comunităților cărora le aparții: locale, naționale, europene și internaționale.
3. Confeționează un cub din hârtie sau din carton. Scrie, pe cele șase fețe ale sale, următoarele sarcini, după modelul:

Rezolvă sarcinile în ordinea dată mai jos sau în ordinea dată de rostogolirea cubului:

1. Descrie o faptă de comportament civilizată pentru care ai fost apreciat.
2. Compară (asemănări și deosebiri) acea faptă de comportament cu o faptă a unui coleg.
3. Asociază fapta ta cu faptele unui personaj dintr-o operă literară.
4. Analizează comportamentul tău într-o activitate desfășurată la școală.
5. Repetă fapta într-o acțiune pe care o realizezi împreună cu colegii tăi.
6. Argumentează (pro sau contra) importanța tipului faptei tale/comportamentului tău în raporturile cu ceilalți oameni.

4. Stabilește o valoare morală care caracterizează cel mai bine clasa voastră. Discută alegerea ta împreună cu colegii, prin completarea următoarei explozii stelare:

Ce valoare morală ne caracterizează?
.....

Cum vom dovedi mai departe aceasta?
.....

De ce această valoare ne caracterizează?
.....

Valoarea morală
Clasa a IV-a

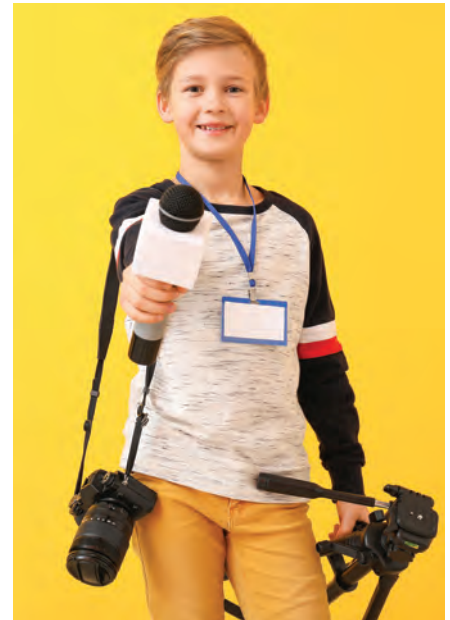
Când am dovedit această valoare morală?
.....

Cine ne poate confirma aceasta?
.....

Unde am dovedit această valoare morală?
.....

Proiect final

Vacanța micilor investigatori

- Vine vacanța de vară! Vei pleca în excursii și tabere, în circuite turistice pe uscat sau pe apă, în țară sau în străinătate. Pentru a exersa ce ai învățat la educație civică, îți propunem să dovedești talentul tău de mic investigator (cercetător) al vieții oamenilor și grupurilor sociale din locurile vizitate, al valorilor, normelor și comportamentelor moral-civice întâlnite în vacanță.
- Călătorește cu familia, cu prietenii tăi la diferite obiective turistice și construiește-ți JURNALUL DE VACANȚĂ.
- În desfășurarea investigației tale poți parcurge următoarele etape:

1. Stabilește de la început ipoteza de lucru. Completează următoarea explozie stelară:

2. Observă ceea ce descoperi, ia notițe, compară ceea ce vezi. Completează următorul cadran:

Locuri vizitate, oameni, copii întâlniți	Norme moral-civice din localitățile/zonele vizitate
Valori moral-civice pozitive ale celor întâlniți	Comportamente pro-sociale întâlnite în vacanță
↓	
Persoana/grupul social/comunitatea preferată datorită comportamentului exemplar în relația cu mine	

3. Chestionează oamenii întâlniți despre tot ceea ce investi-
ghezi.

4. Investighează ceea ce ți-ai propus prin planificarea acțiunilor,
colectarea de date, completând tabelul de mai jos transcris în
caietul tău:

Știu	Vreau să știu	Am învățat
.....

5. Interpretează ce ai descoperit, sintetizează ideile, concluzii-
le. Completează tabelul de mai jos transcris în caietul tău:

√	Cunoștințe confirmate de investigație
-	Cunoștințe contrazise de investigație
+	Cunoștințe noi, neîntâlnite până acum
?	Cunoștințe confuze, care merită să fie cercetate

6. Vei comunica rezultatele investigației prin prezentarea jurnalului într-o oră de educație
socială din clasa a V-a. Și tot atunci vei putea evalua jurnalul prin opinii critice.

Programa școlară poate fi accesată la adresa: <http://programe.ise.ro>.

FĂRĂ
DISCRIMINARE

9

SEPARAREA
DE PĂRINȚI

REUNIFICAREA
FAMILIEI

16

PROTEJAREA
VIEȚII
PRIVATE

17

ACCESUL
LA INFORMAȚII
ADECVATE

18

RESPONSABILITATEA
PĂRINȚILOR

PROTECȚIA
ÎMPOTRIVA
ABUZURILOR

COPIII
FĂRĂ
FAMILIE

23

COPIII
CU DIZABILITĂȚI

24

SERVICII MEDICALE,
APĂ, ALIMENTAȚIE,
MEDIU

25

VERIFICAREA PERIODICĂ
A ÎNGRIJIRII COPILULUI
CARE NU CREȘTE
CU PĂRINȚII NATURALI

26

ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘI ECONOMICĂ

ALIMENTAȚIE,
ÎMBRĂCĂMINTE,
LOCUIȚĂ

ISBN: 978-606-94997-6-4

9 786069 499764

www.edituracorint.ro
ACCES
LA EDUCAȚIE